

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Slovenske kmetijske družbe.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 240 K, na $\frac{1}{2}$ strani 160 K, na $\frac{1}{3}$ strani 80 K, na $\frac{1}{4}$ strani 40 K in na $\frac{1}{16}$ strani 20 K. Družabnikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v „Matih naznanilih“ stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe;
tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 5. V Ljubljani, 15 marca 1919. Letnik XXXVI.

Obseg: Naznanila kmetovalcem. — Ivje — družbeni pašnik. — Kmetijski posli. — Zatiranje trtnih bolezni v pomladnem času. — Sadimo zpodnjo repo. — Dobri plemenjaki naj se držijo dolgo časa! — Na kaj moramo paziti pri molži krav? — Apneni dušik kot umetno gnojilo. — Skrb za modro galico. — Načrt agrarne reforme. — Izvrševanje paše in pašnih pravic v gozdih na Kranjskem. — Zadeve in naredbe deželne vlade za Slovenijo. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Raznosterosti. — Uradne vesti Slovenske kmetijske družbe. — **Inserati.** — Tržno poročilo. — Družbene vesti.

Modra galica.

Vinogradnikom, ki jim je na tem ležeče, da dobe modro galico v pravem času, zagotovo in po sedaj določeni ceni

6 K za en kilogram

se priporoča, da si jo takoj naročijo pri „Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani“; za Štajersko pa pri „Zadružni Zvezi v Celju“ ali pri „Kmetijskem društvu v Račjem“.

Opozoriti je posebno na to, da se čimdalje bolj slabšajo prometne težkoče v Nemški Avstriji in da

bo morda pozneje dobava tega blaga sploh nemogoča. Razentega gredo cene modri galici neprestano kvišku, in se jo bo pozneje moglo dobiti le težko in za neprimerno višje cene.

Komur je torej na tem ležeče, da ima galico gotovo v rokah za čas porabe, naj takoj naroči potrebno mu množino, dokler jo je še kaj dobiti. Nadrobna naročila sprejemajo podružnice kmetijske družbe, dalje okrajni zastopi, županstva ali pa druge kmetijske korporacije.

Žveplo iz Italije.

Med vojno, ko smo bili odrezani od Italije, je primanjkovalo tega sredstva za pokončevanje plesnobe na trtah in grozdju, vsled česar smo bili primorani rabiti druga nadomestila, ki pa nikakor niso tako učinkovita kakor pravo žveplo. Povpraševanje po žveplu je bilo tako, da so ga vinogradniki, če so ga le mogli kje dobiti, plačevali po 30 do 35 K za kg.

Sedaj se je pa Slovenski kmetijski družbi posrečilo skleniti kupčijo z italijansko tvrdko, ki nam naravnost iz Sicilije dobavi zadostno množino tega blaga, v prvovrstni kakovosti, t. j. „ventilato“, kakor ga ravno rabimo za naše vinograde. Kakor smo zvedeli v zad-

njem času, pluje to blago že proti Trstu in pričakovati ga je v par tednih v Ljubljani.

Cena mu bo 4 do 5 K za kilogram.

Ta cena je vsled tega tako visoka, ker ima naša krona v inozemstvu tako nizko vrednost.

Ker mora Slovenska kmetijska družba plačati blago takoj, ko pride do Logatca, torej preden ga dobi v roke, se pozivljajo vsi oni vinogradniki, ki si ga hočejo naročiti, naj nemudoma prigrasijo potrebno množino in vplačajo zanj naprej po 3 K za kg, ostalo bodo poravnali ob prejemu blaga, ko bo družba mogla natanko določiti njegovo ceno.

Opozoriti je vse vinogradnike, da letos družba ne bo imela v zalogi ne salojidina (natrijev tiosulfat) in ne sivega žvepla, ker so cene prvega kakortudi

drugega v primeri z njih vrednostjo posebno letos izredno visoke.

Vinogradniki! naročite si torej takoj pravo žveplo!

Apneni dušik — edino umetno gnojilo.

Izbire v umetnih gnojilih dandanes nimamo, kajti zaprte so nam še vse meje; razentega je tudi v drugih državah pomanjkanje tega blaga, ker ga deloma med vojno ni bilo mogoče podelati in pridobiti, deloma so tudi drugod zemlje tako izčrpane, da ga tamošnji kmetovalci sami potrebujejo v veliki množini in jim ne preostaja nikakih množin za izvoz v našo državo.

V Sloveniji izdelujemo *apneni dušik*, ki je *izvrstno dušičnato in sedaj pri nas sploh edino razpoložljivo umetno gnojilo*.

Cena mu je 100 K za 100 kilogramov.

Potrebujemo ga pa na en hektar le 100 do 150 kg ali na en oral 50 do 75 kg; je torej zelo učinkovito gnojilo, ki deluje ne samo prvo, ampak tudi še drugo leto. Neobhodno potrebno je našim zemljam, ki so tekom vojne bile tako izmozgane, ko jim nismo mogli nadomestiti izgubljenih snovi, posebno dušika,

s hlevskim gnojem in z drugimi umetnimi gnojili, ker teh sploh ni bilo dobiti v zadostni množini. *Torej posebno dušika potrebujejo naše rastline in tega jim moremo dati edinole v apnenem dušiku.*

Ker je pa to dušičnato gnojilo neoljeno in nehidrirano, je *treba pri njegovi uporabi največje previdnosti*. Ta zelo fini prah se kaj rad prijemlje človeške kože, jo osmadi in povzroči mehurje na njej. Da se to prepreči, ga trosimo z rokavicami na rokah ali z lopatico, tudi z rešetkom. Dobro je tudi pred trosenjem namazati si roke in obraz z mastjo ali oljem, da apneni dušik ne more škodovati. Zelo priporočljivo sredstvo je to gnojilo pomešati s prstjo, da se manj praši.

Naročati ga je pri „Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani“, ali pri „Zadružni zvezi v Celju“, ali pa pri „Kmetijski zadrugi v Račjem“. Vsa naročila je priglasiti takoj, kajti blaga je še malo več in morda poznejše naročnike ne bo mogoče več upoštevati.

Semenski krompir.

Posrečilo se je kmetijski družbi dobiti nekaj vagonov semenskega krompirja, ki ga bo oddajala svojim udom za spomladno saditev. Krompir je slavonske dobre vrste in bo najbrž dobro uspeval tudi v naši zemlji. Če pa kateri kmetovalec nima zaupanja do tega semena, naj posadi svoj domači pridelek, ki ga je namenil za prehrano, tujega naj pa uporabi namesto tega. Vendar je priporočati, naj vsak posadi vsaj nekaj tujega gomolja, da poskusi, ako bi dobro uspeval na domačih tleh.

Krompir se bo oddajal le udom Slovenske kmetijske družbe, in sicer naložen v vagonih brez vreč po 90 K za 100 kg, v vrečah pa po 100 K za 100 kg.

Neudje, ki bi hoteli le v svrhu dobave tega semena pristopiti k družbi, morajo plačati udnino za dve leti, t. j. za letos ter za l. 1920.

Naročila se sprejemajo takoj. Na naročila brez vplačanega zneska se družba ne more ozirati, kajti blago je sama že naprej plačala, četudi ga nima še v rokah

Ivje — družbeni pašnik.

Kmetijska družba ima moderno urejen pašnik na Ivju pri Radečah v bližini Zidanega mosta na Dolenjskem, ki leži 500 do 600 m visoko nad morjem v dobri legi, z dobro vodo, z ugodnim podnebjem ter je zato posebno prikladen za živino, ki prihaja spomladi naravnost iz hlevov. Paša je obila, enaka, kakor na kakem bujno rastočem travniku, vsled česar je živini dano na razpolago, napasti se dobre trave, kolikor in kadar se ji ljubi. Izključna reja na paši noč in dan je izrednega pomena za zdravje in razvoj živine.

Uspeh minulega leta na tem pašniku se je pokazal stem, da je vsa živina, ki je bila prignana tja na pašo, pridobila povprečno na dan na živi teži od $\frac{3}{4}$ do 1 kg na vsako glavo. Posamezne živali so pridobile na dan celo po $1\frac{1}{2}$ kg in en junec celo po $1\frac{3}{4}$ kg.

Ob deževnem in mrzlem vremenu ima živina prost vhod v hleve, kjer se ji poklada, če je potrebno, dobro seno. Najboljši uspehi se dosežejo pri živini, ki še rase, in je torej pol do poldruga leta stara. Ker se vsa živina tehta vsak mesec, se lahko vsak gospodar vedno prepriča o uspevanju njegove živali. Če se opazi, da žival ne uspeva dovolj, se to takoj sporoči lastniku, da jo eventualno vzame s pašnika.

Družba sprejme na pašnik kakih 70 glav zdrave, goveje živine in 100 ovac v popolno oskrbo za celo pašno dobo, t. j. od začetka maja do konca oktobra. Začetek paše je določen na prve dni po Velikonočnih praznikih. Pristojbina za pašo znaša K 1.50 za vsak kilogram žive teže, ki jo živina na paši pridobi, oziroma najmanj 80 vinarjev na dan, če se živina iz kateregakoli vzroka dovolj ne zredi, če je n. pr. že prestara, če se sploh noče rediti ali pasti. Za ovce je določena pristojbina po 20 vinarjev na dan in glavo. Cena pašnini se je letos morala zvišati, ker so stroški vzdrževanja narasli.

Oni živinorejci, ki hočejo dati svojo živino na ta pašnik, naj to pismeno javijo „Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani“ ali pa pismeno ali ustno upravniku Mihi Čerčku na Ivju pri Radečah. Prijave se sprejemajo

do 15. aprila t. l.

Prednost pri sprejemu živine na pašnik bodo imeli prvič živinorejci iz Št. Janške občine, potem oni iz Rateške občine in slednjič po vrsti oni, ki se prej priglasijo. Dohod na pašnik Ivje je iz Radeč čez Njivice in Močilno, ali če Brunek in Rudno vas, ali iz Št. Janža čez Leskovec.

Kmetijski posli.

Že pred vojno je bilo veliko pomanjkanje kmetijskih poslov. Med vojno smo si pomagali z vojnimi vjetniki. Sedaj po vojni in v bližnji bodočnosti pa preti marsikateri kmetiji velika nevarnost zaradi pomanjkanja poslov in delovnih sil. Ljudstva bi še bilo po deželi, pa se rajši potika po kočah, posebno ženske, in trpi pomanjkanje, nego da bi šlo delat kmetu. Preje so imeli nekako predpravo do lenobe, oziroma brezdelja le premožni ljudje. Sedaj se pa ta čednost v veliki meri loteva tudi revnega ljudstva, kar imamo največ pripisovati posledicam vojne. Ker lenoba zelo škoduje državi in narodu, bi bilo dobro ostro obdavčiti ta privilegij. Kdor ne more plačat, hajd v premogokop ali v kako nalašč za to urejeno tvornico, n. pr. za umetni gnoj, za prisilno delo, dokler ni poplačana kazen in stroški.

Kmetijskih poslov primanjkuje že dlje časa. Še tisti, ki jih imamo, so ali večinoma mladiči ali drugače manj sposobni. Zakaj? Vse kar čuti v sebi zmožnost, pogum, podjetnost, sploh kake boljše lastnosti, gre v mesta za boljšim zaslužkom, boljšim življenjem in manjšim trpljenjem, kar se nikomur ne more zameriti. Kakšno življenje in bodočnost pa ima večinoma kmetijski hlapec? Poleti prenočuje po svislih in parnah, v senu ali slami, pozimi pa v hlevu pri živini. Nima svojega koticčka, kjer bi bil lahko sam s seboj. Zaslužek je majhen, da ni upanja, da bi si kdaj opomogel do samostojnosti. Na starost ga čaka revščina, pogosto palica beraška. Edino, kar se včasih prigodi je, da kak hlapec, ki je dolga leta služil pridno in zvesto, podeduje posestvo ali se priženi, da vzame vdovo ali hčer. Ti slučajji so pa tako redki, da skoro ne pridejo v poštev.

Ni čuda, da ostane za kmetijske posle samo mladina, dokler ne dorase in pride k moči, in pa telesno ali duševno slabejši ljudje. Kmetijstvo je naši državi temeljna podlaga in steber. Ono prideluje živež za vse in zalaga industrijo in mesta s telesnimi in duševnimi močmi. Važna skrb države naj bo, vstvariti za kmetijstvo tako bodočnost, da ne bodo več kmetijski sinovi in hčere zapuščali trumoma rodno grudo, ampak da bi se celo marsikomu iz drugih stanov vredno zdelo, svojo moč posvetiti temu stanu. Marsikateri kmet bi rad svojim poslom dobro postregel in plačal primerno, ko bi le neslo. Sedaj se pa pogosto zgodi, da mora gospodar delati za družino, namesto ona za njega.

Kdor je kdaj imel prav pridnega in spretnega hlapca, ki je znal vsa dela samostojno opravljati, orati, sejati, kositi, pripravljati steljo in drva, narejati držaje orodju in metlam, popraviti grablje, pozimi plesti koše in jerbaze, potem pa dobi drugo leto kakega hlapčka ali lenuha, ki nič ne zna, tedaj šele vidi in občuti velikanski razloček. Štirje taki hlapčeti ne napravijo tega, kar je poprej en sam opravil.

Kmetije so različne. Kjer kmet sam vse opravlja, temu zadostuje kak mladič ali slabejša moč, ki je vedno pod njegovim nadzorstvom. Večje kmetije, ali tam, kjer ima gospodar mnogo drugih opravkov, ali kjer je poleg še kak drug poklic, kjer ni gospodarja pri hiši, ampak so same ženske, ali kjer je že star ali bolehen, take kmetije pa potrebujejo prvovrstne moči.

Mladeničem, ki se čutijo zmožne in so razumni, že beseda hlapec mrzi. Moramo vstvariti nek naslov,

ki je med hlapcem in med takozvanim „ekonomom“ to so tisti, ki so dovršili kake kmetijske šole. Recimo jim, dokler ne najdemo za to boljšega izraza, „gospodarski pomočnik“! Kdo in na kakšen način vzgojimo „gospodarskega pomočnika“. Celo zadevo naj bi vzela v roke Slovenska kmetijska družba. Taki gospodarski pomočniki naj bi se vzgajali na tistih kmetijskih šolah, ki imajo večja posestva, ter bi se potem praktično spopolnili pri različnih posestnikih po celi državi SHS, ki naj bi jih določila kmetijska družba. Taki posestniki naj bi bili izobraženi strokovnjaki, ki bi imeli vzorno urejena posestva.

Mladeniči po dovršenem 18. letu, ki bi imeli veselje do tega poklica in telesno zmožnost, javijo se kmetijski družbi in ona jih porazdeli kot gospodarske učence na posamezne posestnike in šole. Gospodarski učenec se uči tri leta pri treh različnih posestnikih v različnih krajih, torej pri vsakem po eno leto. Od vsakega dobi spričevalo. Te predloži kmetijski družbi in ona mu na podlagi teh izroči diplomu kot *gospodarski pomočnik*. Gospodarski učenec dobi povsod prosto hrano, stanovanje in primerno plačo, ker se ne gre za to, da bi se brezplačno izkoriščala delovna moč. Izučeni gospodarski pomočniki bi bili prvovrstne delovne moči za kmetijsko gospodarstvo. Nebroj je kmetij in posestnikov, ki bi take ljudi vzeli v službo z največjim veseljem in zaupanjem.

Koliko imamo kmetijskih sinov iz premožnih hišk so se se nepotrebno odtujili svojemu poklicu. Temu pa niso sami krivi, ampak današnje razmere posebno pomanjkanje trdne, zavedne in obširne organizacije kmetijskega stanu. N. pr. pri premožni kmetijski hiši se nahajajo doma trije sinovi. Vsi imajo veselje do kmetijstva, zato se ni šel nobeden učiti rokodelstva. Ko pride čas, prevzame eden od njih domače posestvo, druga dva se pa morata kam priženiti. Če se jima k temu ne nudi kmalu priložnost, se naveličata čakati in iskati ter gresta v Ameriko, ali Nemčijo, v rudokope, v tvornico ali pa v mesto, ker ne marata služiti za navadnega hlapca. Na ta način izgubimo naše najboljše delavce. Dobre zanesljive kmetijske delavce si moramo torej sami vzgajati, drugi stanovi nam jih ne bodo. Mi moramo torej naši mladini nuditi priložnost, da se lahko brez stroškov, brez težkoč izobrazijo v gospodarskem poklicu in se mu posvetijo.

Z vzgojo gospodarskih pomočnikov se začne lahko takoj. Tu ni nikakih težav. Če kmetijska družba danes razglasi tozadevni poziv, gotovo se bo odzvalo nekaj učencev, ki bi se hoteli izučiti na tak način, in tudi nekaj posestnikov, ki bi jih želeli sprejeti v svojo službo. Pozneje, ko bi bila stvar urejena, pošiljali bi naše učence tudi v sosednje države, kakor na Češko in drugam.

Gospodarskim pomočnikom, posebno tistim s kakim lastnim premoženjem, bi se na ta način nudila prilika, poiskati si primerne službe, n. pr. na posestvih, kjer ni sinov, ali pri mlajših vdovah, s tiho nadejo, če bo kazalo in če bo mogoče, da se priženi, ali pri starem gospodarju brez otrok z namenom, da mu posestvo enkrat odkupi.

Ko pride do razlastitve veleposestev, si mora država pridržati lastninsko pravico od precejšnjega števila takih. Potrebovala jih bo namreč za ustanovitev raznih kmetijskih gospodinjstvih in gospodarskih šol. Precej teh veleposestev mora biti namenjenih za praktično izvežbanje kmetijsko-strokovnega naraščaja, posebno

tudi gospodarskih pomočnikov. Kmetijski potovalni učitelji, strokovni učitelji in ravnatelji kmetijskih šol; kakortudi profesorji na kmetijski visoki šoli, morali bi prej po več let službovati na takih državnih veleposestvih. Le kdor bi tukaj praktično pokazal in dokazal kaj zna, bi šele bil usposobljen za teoretični pouk.

Za kmetijske posle in delavce bo treba vpeljati državno socialno oskrbo za starost, bolezen in nezgode. Zavarovan mora biti vsak od 25. do 60. leta, zavarovalnina pa tako nizka, da jo vsak zmore plačevati. Najnižja zavarovalnina za starost naj bi bila n. pr. 10 kron na leto, po dovršenem 60 letu dobi 200 kron letne pokojnine. Za bolezen 3 krone letno. V slučaju bolezni dobi zdravnika, zdravilo, oziroma bolniško preskrbo. Za nezgode 2 kroni letno. V slučaju popolne nesposobnosti za delo dobi 200 kron letno. Te številke so seveda samo približne in naj služijo le kot primer.

Vsa različna zavarovanja, kakortudi proti ognju itd. je treba sčasom poddržaviti. Urediti se jih mora praktično, in sicer tako, da ne bo že uprava požrla polovico ali še več dohodkov. Občina naj bi bila podlaga in prva inštanca vseh teh in še drugih podjetij. Skoraj vsa inteligenca ima danes svoj sedež in delokrog le v mestih in večjih mestih, in tja sili razumništvo z dežele kot veša k luči.

Občine naj bi dobile večji in širši delokrog, da bi mogle nastaviti in zaposliti dovolj inteligence, ki bi je na tak način nekaj več odpadlo na deželo. Štem bi se odvzelo veliko dela višjim uradom po mestih. Delo nižjih inštantc naj bi se vse izvrševalo na deželi po občinah in trgih. Štem bi bil dan našim bodočim posestnikom, ki bi dovršili kake višje šole, še postranski delokrog in zaslužek. Če se bo kdaj izvršilo, bo število juristov padlo na najnujnejše, imeli bi pa zato več in boljše inteligence kmetijske stroke na posestvih in sploh na deželi.

Francišek Goričan.

Zatiranje trtnih bolezni v pomladnem času.

Pri nekaterih trtnih boleznih, bodisi glivičnih ali po živalcah (mrčesu) povzročenih, ne zadostuje, da jih zatiramo samo v času njih razvoja, t. j. ko trta rase, temveč tudi tedaj, ko trta miruje. Za to delo je najbolj prikladen čas koncem zime ali pa začetkom pomladi, kmalu preden prične trta rasti.

Sem spadajo od živalskih škodljivcev vinske trte zlasti kiseljaki in razne pršice, od rastlinskih (glivičnih) pa črni palež in trtna plesnoba ali oidij.

Zatiranje *kiseljaka*, ki nam razjeda meseca junija trtni cvet in jeseni grozdne jagode, obstoji v tem, da uničujemo njegovo zalego, ki se v obliki rjavkastih, belo odetih bub skriva pod razpokano trtno skorjo, v svrznih luknjah šparonov in reznikov itd. V to svrhu je obenem z režnjo razpokano skorjo na starem trtnem lesu dobro odrgniti, najbolje s posebno, iz žičnih obročkov spleteno rokavico ali pa z žično, ne pretrdo krtačo. Vse odrezke (rezje ali rezino) spravimo pa kakor hitro mogoče iz vinograda in jih sežgemo.

Vinske pršice, ki povzročajo kodravost ali pršičavost trtnega poganjka, lista in zaroda*) pa zatiramo najtemeljiteje na ta način, da obrezano in na prej

*) Glej spis „Kržljivost ali okrnjenost trt“, ki se dobi v ponatisu kot 42. števil. „Gospodarskih navodil“ pri Slov. kmet. družbi v Ljubljani.

opisan način osnaženo trto po vseh njenih nadzemskih delih namažemo z močno *žveplovo-apneno brozgo*.

Žveplovoapnena brozga se pripravlja s kuhanjem apna z žveplom. Tvorliško jo izdeluje kemična tvornica inž. Franc Zmerlikarja v Nemškem Vagradu (Deutsch-Wagram) na Nižje Avstrijskem.

Ker se ta snov na zraku hitro pokvari, se spravlja in pošilja v kosistrastih posodah ali v primernih steklenicah, ki jih je najbolje v svrhu napolnitve doposlati tvornici. Žveplovo-apneno brozgo se tikoma pred uporabo pomeša s trikratno množino vode in se s to zmesjo s pomočjo čopiča ali okoli palice ovite cunjje vsi nadzemeljski deli trte skrbno namažejo. Prvič nateremo trte takoj po končani reznji, drugič pa preden prične trta odganjati.

Ta brozga ni pa samo izvrstno sredstvo proti zalegi trtnih pršic in drugih drobnih živalskih škodljivcev, temveč uničuje vsled žvepla, ki ga vsebuje, tudi v obilni meri zimske trose in razmnoževalne organe raznih glivic, predvsem *trtna plesnoba ali oidija*.

Glivica, ki povzroča trtno plesnobo (*oidium Tuckeri*) prezimuje, kakor kažejo izkušnje izvedenih večšakov, na trtnem lesu, in sicer na enoletnih trtnih mladikah.

Glivica prezimuje v obliki zimskih trosov (*peritocij*) na grozdnih pecljih in vilicah, vendar pa je ta zimska oblika glivice precej redka. V veliko večji meri prezimi glivica v obliki micelija ali podgobja (*nitk*), in sicer deloma v trtnih popkih (očesih) samih, deloma pa na trtnih mladikah, kjer tvori za to bolezen značilne rdečerjave lise. Odtod, zlasti pa iz popkov (očes), preide glivica na razvijajoče se poganjke in na njih zarod, ki ga potem okuži.

Dasi imamo, zlasti v zmletem žveplu, izvrstno sredstvo za zatiranje oidija v poletnem času, vendar ne moremo z njim zatreti zimskih organov glivice. Mnogi vinogradniki se pritožujejo, da se v nekaterih vinogradih, zlasti v za to bolezen posebno ugodni legi in zemlji, z nobenim sredstvom ne morejo ubraniti plesnobe.

Brez dvoma se je v takih slučajih glivica že na lesu in popkih trte tako močno vgnezdila, da je njenemu miceliju v poletnem času težko priti do živega.

V takih slučajih, kakor kažejo zlasti francoske izkušnje, zelo koristi zatiranje *zimskih* trosov, oziroma *zimskega* micelija glivice. V to svrhu pripravno sredstvo so brozge, ki vsebujejo močne žveplene spojine, in to je predvsem žvepleno-apnena brozga. S to brozgo se je pri zatiranju trtnih plesnob sorodnih bolezni na sadnem drevju, grmičevju (zlasti pri ameriški plesni kosmulje itd.) dosegel izvrsten uspeh. Pa tudi lanske izkušnje s tem sredstvom kažejo, da učinkuje proti plesnobi na trti prav dobro, zlasti v zvezi s poletnim zatiranjem bolezni.

Priporočljivo je tedaj, da se predvsem vinogradniki, kojim trtna plesnoba redno leto za letom škoduje v vinogradih, poslužujejo že opisanega mazanja trt z žveplovo-apneno brozgo. Ako vsled otežkočenih prometnih razmer te brozge ni mogoče dobiti, izdelava si jo lahko vsak sam. Izdeluje se jo na sledeči način:

Na 10 l vode se vzame 2 kg finega, zmletega žvepla in 1 kg živega (neugašenega), a *svežega*, ne starega apna. Posoda mora biti železna (najbolje železen kotel) in še enkrat toliko obsežna, kot je tekočina, ker se ta med kuhanjem razširi.

Najprej se v kakih dveh litrih tople vode polagoma (po koščkih) ugasi živo apno tako, da se končno

dobro razmeša na redek apnen belež. Medtem se žveplo, da ne dela kepic, najprej zmeša z nekoliko vode v gosto kašo, ki se jo potem vmeša med apnen belež. Nato se dolije še ostalo vodo in se s kako palico zmeri globočina tekočine v kotlu.

V palici se napravi zareza, da se označi, koliko tekočine vsebuje posoda (kotel), ker je treba med kuhanjem izhlapelo vodo vedno zopet nadomestiti (doliti) z vročo vodo. Zmes se kuha eno uro ob vednem mešanju, da se končno izpremeni v rjavo, včasih (vsled vpliva železa) nekoliko zelenkasto tekočino. Ko se tekočina ohladi, se dodene dva- do trikratno množino vode, tekočina se precedi čez gosto, žično sito in je nato takoj porabna za mazanje trt. Nerazkuhan ostanek ostane lahko v kotlu za prihodnjo kuho.

Za en oral vinograda potrebujemo približno 100 l take že stanjšane (zredčene) brozge.

Namesto žveplovo-apnene brozge namažemo trte lahko tudi z raztopino žveplovega kalija, ki je znan v trgovini pod imenom žveplova jetera.

V desetih litrih tople vode (ne vrele) raztopimo 30 dek na drobno stolčenih žveplovih jeter in s to brozgo namažemo trte. Mazati je najbolje dvakrat; enkrat takoj po reznji, drugič kakih 8 dni preden prične trta odganjati. Drugo mazanje je še bolj izdatno kot prvo; če torej ne moremo mazati samo dvakrat, namažemo trto samo enkrat, in sicer tik preden odganja.

Ko so pa očesa trt že napeta, ne smemo trt več mazati, ker bi to škodilo očesom.

Zatiranje *črnege paleža*, ki nam dela na listu, mladikah (vršičkih) in jagodah črne, kozam podobne vdrtke madeže (pike, lise) obstoji v tem, da trto namažemo namesto z žveplovo apneno brozgo, z *močno raztopino* zelene galice (zelenega ali železnega vitrijola) in žveplene kisline. V desetih litrih vode raztopimo 3 kg zelene galice in polagoma, (previdno!) med vednim mešanjem prilijemo še desetinko litra (majhen kozarec) žveplene kisline.

Trte mažemo enako kot z žveplovo-apneno brozgo. Vinogradnikom torej priporočam:

1. da takoj pri reznji staro lubad trt kolikor mogoče dobro odrgnejo, vse rezje pa sežgejo;
2. da osnažene trte po vsem lesu, če mogoče, dvakrat namažejo, sicer pa vsaj enkrat, osem dni prej, preden se prično očesa trt razvijati (napenjati).

V slučaju, da se hoče obvarovati trte samo pred *črnim paležem*, jih je namazati z raztopino zelene galice in žveplene kisline, ako se jih hoče pa tudi *pred plesnobo* obvarovati, jih je namazati z žveplovo-apneno brozgo ali pa z raztopino žveplovih jeter.

Poleti je treba te trte žveplati ali škropiti enako kot druge, ker je zimsko zatiranje bolezní le pripomoček poletnega.

Zadnji dve brozgi učinkujeta tudi proti pršičavosti (kodravosti) trt, ki je v nekaterih krajih, zlasti na Štajerskem, že precej razširjena.

Mazanje trt ima še to dobro lastnost, da zadržuje trte v razvoju. Zgodaj namazane trte odganjajo dosti kasneje, kakor nenamazane in so zaraditega bolj varne pred pomladno pozebo. Že ta okolnost sama priporoča mazanje trt.

Vinarski nadzornik B. Skalický.

Sadimo zgodnjo repo!

Ker bodo prehranjevalne razmere spomladi še vedno zelo slabe in bo tuj uvoz žita in krompirja za-

dostoval komaj za preskrbo industrijalnih krajev, moramo nadomestiti pomanjkanje naše glavne hrane, to je krompirja, s takim sadežem, ki ga nam lahko nadomesti. Marsikdo je lansko leto kupoval že maja meseca krompir in ga plačal po neizmerno visoki ceni. Tega ne bi bilo treba, ako bi sejali v začetku meseca marca navadno sladko repo, ki se pri nas na strnišča seje v jeseni in se zato imenuje strniščna repa. Ta repa se zelo dobro obnese spomladi in je ena najzgodnejših gomoljastih rastlin. V mesecu maju nam že lahko služi kot nadomestek za krompir. Ker ta repa ne prenese vročine, suše in solnčne svetlobe, jo sejemo v jeseni ali pa spomladi kot prstenino (okopavina). Ona ljubi mokre in meglene dneve, zato pri nas tako dobro uspeva.

Zemlja, na katero sejemo zgodnjo repo, se mora dobro zrahljati. Ker je seme zelo drobno, zadostuje, da se jo z valarjem pritrdi k zemlji.

Lehko pa sejemo zgodnjo repo v vrtove tako, da jo rujemo od maja do avgusta. V tem slučaju jo je treba sejati vsakih 5 do 7 tednov, in sicer take množine, ki nam za ta čas zadostujejo.

Priporočljivo je tudi, sejati jo med salato in korenje, ker ji stem izboljšamo prostor za njen razvoj. Zgodnja repa se na isti način zredčuje in okopava kakor strniščna.

Ako jo sejemo v jeseni, se poizbere iz dozorelih strniščnih rep, najlepše in najmočnejše za pridelavo semena. V to svrho se shranijo take rastline v kleti med prstjo, dobro zavarovane proti mrazu. V spomladi se zopet vsadijo in donesejo seme. Kaljenje dobro ohranjenega semena traja do štirih let. C. Prijatelj.

Dobri plemenjaki naj se držijo dolgo časa!

Živinoreji, zlasti na Spodnještajerskem, preti velika nevarnost vsled pomanjkanja bikov in merjascev. Dosedaj smo bili navezani skoro popolnoma na uvoz plemenskih bikov iz Gornje Štajerske, pri čemer smo pa dosegli pri izboljševanju svoje živine očitne uspehe. Še lansko jesen so nekateri okrajni zastopi kakortudi posamezniki dobili mladih plemenjakov četudi za visoko ceno po kmetijski družbi v Gradcu. Tem se lahko čestita; saj dandanes še ne vemo, kaj bo v bodoče z uvozom plemenske živine. Na vsak način se pa moramo pripraviti, da bomo prvi čas navezani le na doma vzrejene plemenjake.

Treba bo torej dobre plemenjake izrabiti do zadnje možnosti. To pa ni razumeti tako, da bi se ti preoblagali s kravami, ampak v tem zmislu, da se jih drži za plemenjenje kolikor najdlje časa. Le preveč smo navajeni menjati plemenjake. Bikorejec bi rad vsako drugo leto novega bika. To pa je ena najhujših napak v živinoreji. Zakaj? Končno sodbo o plemenski sposobnosti bika, si lahko ustvarimo šele po vidnem uspehu, ki ga ima plemenjenje z njim. Ali je opazovati ta uspeh že v enem ali dveh letih? Gotovo ne. V tem času še ni mogoče ugotoviti, ali bik svoje lastnosti dobro podeduje. Plemenska vrednost bika se more spoznati šele iz užitka njegovih potomcev, to je po tretjem letu njegove uporabe. Če pa tedaj vidimo, da je bik zaplodil dobre potomce, ga bomo še prav posebno dolgo časa skušali uporabljati za pleme. Taki biki, ki svoje dragocene lastnosti prenesejo na mladiče, so prava

podlaga živinoreji za okolico, ker se z njihovim plemenjenjem govedoreja celega okoliša znatno izboljša. Kot pravilo torej velja: *dobri biki naj se uporabljajo za pleme tri do šest let!*

Pa ne postane li bik v tem času pretežek? Pri naših, ne previsoko vzgojenih pasmah, če se z njim primerno ravna, se tega ni bati. V času zrelosti bik ne potrebuje najboljših krm. S pičlejšim krmljenjem in s pridnim vpreganjem se bo dala pri dobri volji gotovo doseči dolgotrajna plemenska sposobnost. Sedaj se bo treba pri premovanjih ozirati posebno na to in dovoljevati za vpreganje bikov na pr. posebna priznalna darila.

Občinski zastopi, kmetijske podružnice in biko-rejci se pozivljajo, da posvečajo največjo pozornost vprašanju dolgotrajne uporabe plemenjakov za plemenjenje, saj se gre tu za občo korist. Inž. Zidanšek.

Na kaj moramo paziti pri molži krav?

Množina in kakovost mleka je zelo odvisna od načina molže. Vse premalo so še znane našim gospodinjam napake, ki se delajo z nepravilnim ravnanjem pri molži. Nakratko naj omenim one glavne točke, ki se morajo pri molži posebno upoštevati. Naše gospodinje naj se jih dobro zapomnijo.

Prvo in glavno je, da se vime popolnoma izmolze, in sicer do zadnje kapljice mleka. Ne samo, da dobimo večjo množino tega, ampak tudi, ker vsebuje zadnje mleko pri molži veliko toščobe. Po večkratnem raziskavanju se je dognalo, da vsebuje prvo, iz seska izmolženo mleko 1-2 % toščobe, polovico izmolženo mleko 3-6 %, zadnje mleko 7-1 %, in zadnja kapljica mleka 10 % toščobe. Da je to res, se lahko prepriča vsaka gospodinja na ta način, da prvo izmolženo mleko dene v posebno latvico, sredi molže nabrano mleko zopet posebej in prav zadnje v tretjo posodo. Drugi dan se bo lahko prepričala, da je v posodi, v katero je zlila zadnje mleko, trikrat toliko smetane, kakor v prvi ali drugi. Torej izmolžite vime do zadnje kapljice mleka!

Mleko, ki ostane pri molži v vimenu, se posuši in izgubi ter naj se ne misli, da se ga pri prihodnji molži izmolze.

Nadalje je odvisna množina, kakortudi kakovost mleka od števila vsakdanjih molž. Pri zelo dobrih kravah-molznicah naj znaša čas med posameznimi molžami 4-6 ur. Čim manjši so odmori, tem več toščobe vsebuje mleko in nasprotno. Pri zelo dobrih molznicah je potrebna štirikratna molža na dan, ker se s tako molžo vime draži, kar vpliva pospešujoče na tvorbo mleka. Navadno se molze pri nas trikrat na dan, kar zadostuje za navadne, ne predobre molznice. Zelo napačno pa je, ako takoj po odstavljenju telesa molzemo samo dvakrat na dan, ker imajo krave takrat veliko mleka in se pri dvakratni molži veliko manj namolze. Tudi vnetje vimena se stem lahko povzroči, ker bi mleko v tem slučaju kravo tiščalo.

Kdaj naj se molze? Molze naj se vedno ob istem času, to je vsak dan ob isti uri in minuti. Ako se tega ne stori, postanejo krave nemirne. Tudi množina mleka je odvisna od pravilno razdeljenega časa. Gospodinje, ki molzejo štirikrat na dan, naj molzejo ob štirih zjutraj, ob desetih dopoldne, ob štirih popoldne ter ob devetih zvečer. Pri trikratni molži pa ob petih zjutraj, ob eni popoldan ter ob devetih zvečer. Naj se ne zamudi niti četrt ure na času!

Kako je ravnati s kravo pri molži? Že v mladosti je treba navaditi telico, ki naj bo dobra molznica, da se človeka ne boji. Prime se jo večkrat za vime, ter potolaži z lepo besedo ali s koščkom kruha, če postaja nemirna. Prenagla in prehuda dekla ne sme molsti krave. Vpitje, suvanje in pretepanje, kakor se marsikje vidi, izpridi in popači žival, da se ne da pozneje nikdar več rada molsti. Molze naj krave vedno enainista, umna ter molže večša oseba.

Vsak prehod od suhe klaje na svežo je izvršiti prav polagoma, ker se sicer množina mleka zmanjša.

Veliko premalo se pazi na snažnost. Malo se poplahne vime in začne molsti. Roke so največkrat neumite. Na ta način se mleko najlaže pokvari. Gospodinja si mora roke dobro očistiti. Vime naj se vedno umije z mlačno vodo in do suhega otere z mehko cunjjo. Mrzla voda je škodljiva.

Navadno pričnejo dekleta takoj v začetku hitro molsti, samo da je preje z delom gotova in nateguje ter vleče seske prav trdo z dvema ali tremi prsti. Če se takoj v začetku hitro molze in seske močno vleče, se napravlja kravi bolečine, vsled česar zadržuje mleko. Pravilno je, da se vzame sesek v pest in ga samo stiska in nikoli zanj ne vleče. Stiska se posebno s palcem in kazalcem pri vimenu in nižje pa manj. To stiskanje dela kravi prijeten občutek, kar je posledica, da rada pripušča mleko. Pravilno je tudi, da se stiska hkratu desni sesek prvega dela vimena in levi sesek zadnjega dela in potem narobe. To je molzenje navzkriž. Tako se oba dela vimena naenkrat stiskata in dražita, da mleko hitro doteka.

Kakor že omenjeno, je treba vedno vime čisto izmolsti; zato se lahko h koncu seske nategne, da pritečejo zadnje kapljice mleka iz vimena.

Če v posameznih slučajih postaja krava pri molži nemirna, se ji da izjemoma prav dobre krmne, ali se pa postavi močan človek h glavi in jo prav trdno drži. Nekateri pokladajo kravi, ki noče prepustiti mleka, mokro cunjjo ali vrečo na hrbet. To pomiri živce in krava se pusti rada molsti. Če je pa krava le preveč nemirna, naj se ji privzdigne sprednja noga na oni strani, na kateri se molze.

Mleko naj se takoj odnese iz hleva, ker ima lastnost, da se takoj navzame duha po hlevskem gnoju.

Ciril Prijatelj.

Apneni dušik kot umetno gnojilo.

Rastoča rastlina neobhodno potrebuje za sestavo svojih delov poleg ogljikove kisline, ki jo dobiva iz zraka, in vode, še tri druge glavne hranilne snovi: fosfor, kalij in dušik. Dobra in rodovitna zemlja vsebuje že samanasebi omenjene snovi. Poljedelci že dolgo nadomeščajo iz zemlje odvzeti fosfor, kalij in dušik s človeškimi in živalskimi odpadki. Vsaka rastlina potrebuje različno množino omenjenih hranilnih snovi. Posamezne rastline n. pr. stročnice spravljajo zračni dušik, ki kot plin v zraku ne hrani rastline, v svojih koreninah. Pri posetvi in nasaditvi polja z različnimi sadeži na isti zemlji, to se pravi pri pravilnem kolobarenju, se lahko v zemlji varčuje z bogastvom hranilnih snovi.

Razvoj večjih mest pa je dokazal, da se zemlji odvzete hranilne snovi ne morejo nadomeščati z zadostnimi množinami slednjih. Posledica tega mora biti hiranje rastlin na polju in travnikih. Prideluje se vedno

manj in doseže se pridelke slabše kakovosti. Sicilija, Mezopotanija itd. pred več sto leti najrodovitnejše dežele, so danes izčrpane hranilnih snovi. Šele pred 100 leti se je potom kemije dognalo, katere hranilne snovi neobhodno potrebujejo rastline. Stem šele je bila dana možnost, odvrniti pretečo nevarnost, da pride čas, ko ne bo zemlja več mogla prehranjevati ljudi. Ta znanost nam je šele pokazala pot, kako se z umnim gospodarstvom, s pravilnim nadomeščanjem hranilnih snovi v zemlji in z umetnim gnojenjem pridelava iste množine poljskih pridelkov in celo iste zviša do gotove meje. Razlika množine pridelkov iz njiv, kjer se zadostno gnoji, in iz onih, ki so slabo gnojene, je zelo velika.

Odkod dobivamo umetna gnojila? Narava sama ima v zalogi velike rudninske zaklade, ki vsebujejo rastlinske hranilne snovi. Tako imamo n. pr. v Severni Ameriki in v Severni Afriki velikanske zaklade naravnih fosfatov, ki jih kemično pridelane dobivamo pod imenom „superfosfat“. Istotako se uporablja koščena moka za gnojenje s fosforjem. Fosfor je sicer povsod razširjen, toda v tako pičlih množinah, da je pridobivanje istega zelo oteženo. Pri tajanju železa se pridobi Tomasova žlindra kot postranski pridelek, ki vsebuje istotako fosfor, izločen iz železne rude.

Kalij se nahaja v neizčrpljivih množinah v nemških, nizko ležečih ravninah. Nemčija je z njim pred vojno zalagala ves svet. Prometne težkoče med vojno so onemogočile preskrbo tega gnojila drugim državam in vsled tega se je znatno znižal pridelek raznih sadežev, kar se posebno pozna v proizvodnji bombaža v Ameriki.

V deželi Čili so se našli veliki zakladi solitra, ki ima dušik v posebno prikladni obliki za prehrano rastline. Izkopavalo se ga je vsako leto v čim večjih množinah, tako, da so vsa druga dušičnata gnojila, kakor guano daleč zaostala. Dokazalo se je pa tudi, da bodo zakladi salpetra v doglednem času izčrpani.

Dušik je tudi v zemlji razširjen. Tako n. pr. ima majhne množine dušika tudi premog, ki je nastal iz preostankov rastlinstva, ki ležijo že več sto let v zemlji. Pri čiščenju premoga se pridobiva omenjeni dušik in prihaja v trgovino pod imenom amonijev sulfat ali žvepleno kisli amoniak. Seveda amonijev sulfat sam nikakor ne more zadostiti svetovni potrebi po dušiku, ako bi izostal uvoz čistega solitra.

Znanost in tehnika sta v zadnjih letih prejšnjega stoletja zelo proučevale, kako uporabiti zračni dušik, ki kot tak ni za rastline sprejemljiv, za izdelovanje dušičnatega gnojila. Do danes je ta veda dosegla na tem polju take uspehe, da smo glede bodočnosti lahko brez skrbi, četudi nam poidejo vsi zakladi solitra na svetu. Med svetovnim vojevanjem se je industrija solitrove kisline zelo razvila in stem tudi proizvodnje dušičnatih umetnih gnojil. Ta industrija bo odslej le kmetijstvu v prid.

Izmed najvažnejših iznajdb, ki jih pozna ta veda, je proizvodnja apnenega dušika, ki ga dobimo na ta način, da najprej tvorimo iz apna in premoga karbid in tega pod gotovimi pogoji vežemo z zračnim dušikom. Tako podelan apneni dušik je za naše kraje zelo velike važnosti, ker imamo na razpolago vse potrebne surovine. Na apnenem dušiku pa opazimo nekaj važnih lastnosti, po katerih se razlikuje od drugih dušičnatih gnojil in ki jih je treba upoštevati pri njegovi uporabi, ako hočemo doseči pravi uspeh gnojenja.

Apneni dušik namreč v tej obliki ni primeren kot rastlinsko hranilo, ampak se mora šele v zemlji

izpremeniti v solitrovo kislino. Ta izprememba se pa doseže le v dobri in primerno obdelani zemlji. Zelo negotove uspehe se doseže z apnenim dušikom v močvirnatih krajih, na kisljih travnikih in peščenih tleh. Predgnojenje s samim apnom zelo izboljša zemljo. Apneni dušik ne učinkuje takoj po gnojenju, kajti mora se v zemlji šele presnoviti. Najbolje je, če ga potrosimo nekaj dni pred setvijo in takoj podorjemo. Nikakor pa ni priporočati, apneni dušik trositi po mladih nežnih rastlinah, ker jim lahko škoduje. Le tedaj, če hočemo zatreti škodljivi plevel, ogrščico, ga trosimo po rastlinah. Posebne važnosti za rastline je apneni dušik tudi vsled tega, ker prvič vsebuje mnogo apna in drugič, ker se razkrajja le polagoma in deluje dolgo dobo ter se opazi gnojenje še drugo leto. Tudi v zemlji ne pušča škodljivih snovi, kar se mnogokrat opazi pri drugih dušičnatih gnojilih. Vsa natančnejša navodila o njegovi uporabi podaja Gospodarsko navodilo št. 64. iz leta 1918., ki ga je izdala Slovenska kmetijska družba v Ljubljani in se ga dobi pri družbi za 20 v.

V tem navodilu so tudi navedene množine, ki so potrebne za gnojenje posameznih rastlin. Potrebuje se ga na en oral 50—100 kg. Čim večje množine dušika vsebuje gnojilo, tem dražje je. Zato se ga navadno plačuje po vsebini dušika, ki ga ima okoli 15—17 %. Pri pravilnem gnojenju dosežemo lahko iste uspehe, kakor pri čilskem solitru.

Apneni dušik je fino zmleti prah sivočrne barve, ki jo dobi po premogovem prahu, ki se nahaja v njem. Razpošilja se v pločevinastih posodah, ali pa tudi v vrečah in se zelo rad praši. Ako je apneni dušik dlje časa dostopen vlažnemu zraku, se izpremeni in izgubi dušik. Mokri apneni dušik se mora takoj raztrositi in podorati. Suh apneni dušik ohrani več mesecev isto hranilno vrednost.

Pri gnojenju in raztrosenju se apneni dušik precej praši, kar povzroča srbenje na koži. Da se to prepreči, se mora oni, ki z njim dela, večkrat umiti roke in obraz s toplo vodo. Ako si obvarujemo oči s pripravnimi naočniki in si spodvežemo hlačnice in rokave, se lahko prahu popolnoma ubranimo. Kožo rok in obraza namažemo z oljem. Zelo priporočljivi so stroji za raztrosenje umetnih gnojil. Nabava takih strojev od strani podružnic, ne bi bila predraga. Pred vojno se je apneni dušik pripravljaval z vodo in oljem, s čemur se je zmanjšalo njegovo prašenje, kar pa sedaj ni mogoče, ker primanjkuje potrebnih sredstev. Sicer smo pa lahko zadovoljni, da se to umetno gnojilo sploh še dobi.

Kakor je bilo omenjeno, potrebuje rastlina tudi kalij in fosfor. Toplo je priporočati gnojiti razen z apnenim dušikom, tudi še s kalijevimi in fosfatnimi gnojili. Gnojiti poleg apnenega dušika, še z drugimi dušičnatimi gnojili, bi bilo popolnoma odveč, in večkrat tudi škodljivo, kakor n. pr. z amonijevim sulfatom.

Pri mešanju apnenega dušika s superfosfatom, izgubi zadnji na gnojilni vrednosti fosforja. V tem slučaju se gnoji z apnenim dušikom vedno nekaj dni pred gnojenjem s superfosfatom. Mešanje s Tomasovo žlindro in kalijevimi solmi n. pr. kajnitom se priporoča in se stem tudi zmanjša razprašenje gnojil.

Za sedaj je tako pomanjkanje umetnih gnojil, da izbirati sploh ni mogoče. Pozneje bo potrebno, da se bodo pokladala k vsaki rastlini pravilno mešana umetna gnojila. Na vsak način pa smelo lahko trdimo, da se to umetno gnojilo vključ njegovi današnji visoki ceni

bogato izplača na večjem pridelku. Seveda moramo vedno le upoštevati pravilno gnojenje.

Skrb za modro galico.

(Dalje in konec.)

Ustje je pa na čeho-slovaškem ozemlju in producira najmanj toliko, kakor vse tri nemško-avstrijske firme skupaj. Češka galica se bo uporabljala naravno na Češkem in Moravskem (skupno samo kakih 35 vagonov), potem pa na Slovaškem; znatna množina bi se mogla iz Ustja pošiljati n. pr. na naš jug.

Tvorničarji, trgovci, špekulanti iščejo slej ko prej pri modri galici velikanske dobičke. *Povprečna tvorniška cena za modro galico vseh štirih navedenih provenijenc je okroglo 4 krone za 1 kg; da imajo pri tem že tvornice milijonske dobičke, je umljivo. V zadnjem času je pa špekulacija oferirala galico po 5 do 16 kron in dražje, tedaj s poviškom od 10.000 do 120.000 kron kar pri enem vagonu! Samo za štajerske in kranjske vinogradnike pomeni to za leto 1919. mnogo milijonov več, kakor bi bilo potrebno, ako bi bile produkcije in trgovsko-prometne zadeve količkej urejene.*

Vsakemu mora biti jasno, kako važen je ukrep Deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani, da se naj čimprej omogoči domača produkcija neobhodno potrebne količine bakrene galice. Za Slovenijo bo ena tvornica zadostovala; za ostalo jugoslovansko vinorodno ozemlje bodele potrebni še vsaj dve taki.

Lastno, domače proizvajanje modre galice nam more nuditi prepotrebno neodvisnost od brutalne tuje špekulacije in služiti vsaj kot važen gospodarski regulator za stvarjenje cen modri galici, brez katere biti ne moremo. *Sedaj jo kupujemo v sili, zato jo preplačujemo.*

Pisec teh vrstic, ki je kot načelnik blagovnega oddelka pri „Splošni zvezi“ na Dunaju celo triletno državno akcijo praktično izvajal, je o mnogih prilikah vplival na takrat merodajne činitelje, da se „državna produkcija“ galice, oziroma nje izdelovanje „v lastni režiji“ (v Liesingu in Brixleggu) kar najbolj mogoče podpira, ker je bil ta način za konsumente najugodnejši; v istem zmislu se je za stvar zavzemal v strokovnem časopisju — ne brez uspeha. Zato je tem bolj vesel, da je važna zadeva tudi v njegovi mladi domovini našla dobre zagovornike, ki jim želi najboljšega uspeha.

In po tej poti naprej! Baš silno obsežna kemična industrija ima pri nas veliko bodočnost; z ozirom na kmetijske potrebe naj navedemo predvsem produkcijo umetnih gnojil, ki mora biti državni monopol. Potem kovinska in strojna industrija, rudarstvo, elektrotehnika, lesna, usnjarska, sladkorna, mlinarska, tekstilna, papirna, barvna in še mnogo drugih za narodno gospodarstvo prevažnih industrij. *Proč s privatnim nezdravim špekulanstvom, proč na vsak način osobito s tujim kapitalom, da bomo na svoji zemlji lastni gospodarji z vsemi njenimi zakladi.*

Andrej Žmavc.

Načrt agrarne reforme.

O tem predmetu se je do danes pisalo v različnih časopisih že toliko, da si vsled raznih načrtov,

ki prihajajo na dan, ni mogoče vstvariti jasne slike o tem vprašanju. Pisalo se je o stvari, in sicer največ od nepoklicanih strani, še preden se je poznalo načrt te reforme osrednje vlade v Belgradu, ki je izšel dne 27. februarja t. l.

Seveda je izdana naredba le začasnega značaja, ki se bo morala šele vzakoniti v narodnem zastopstvu, ter primerno prikrojiti posameznim krajevnim razmeram, vendar je ta naredba eden izmed največjih socialnih činov naše osrednje vlade in jo moramo kot tako iskreno pozdravljati v nadi, da prinese velikih koristi za razvoj našega kmetijstva sploh.

Glavno pač ostane, da je ta naredba podana javnosti, da ta o nji sodi in razpravlja, stavi svoje zahteve in izraža svoje želje, sploh da imamo podlago, o kateri lahko razpravljamo. Ne pa, kakor je bilo dosedaj, ko so se v dnevnem časopisju stavljale različne zahteve, ki v mnogih slučajih sploh niso spadale v ureditev tega agrarnega vprašanja.

Agrarna reforma je zelo obsežen pojem, ki obsega veliko število del za izboljšanje kmetijskega pridelovanja. Toda današnja agrarna reforma, kakor je pojmovana v izjavi našega regenta Aleksandra, smatra pod isto le ureditev najbolj perečega agrarnega vprašanja v Jugoslaviji, in sicer: odprava kmetovskega (tlačanskega) razmerja v Bosni in Hercegovini, ter v novih krajih Srbije in Črnogore; odprava kolonskega razmerja na Goriškem, v Istri in Dalmaciji; razlastitev in razdelitev veleposestev med prave kmetovalce; zasega večjih gozdnih kompleksov po državi in dovoljenje kmetovalcem, da smejo v njih pasti in si nabaviti potreben les za kurjavo in v stavbne svrhe; revizija segregacije (oddelitve) tam, kjer so bivši kmetje oškodovani na korist posestnikov.

Izvršitev te agrarne reforme bo vodil poseben državni urad, ki bo moral tudi skrbeti za naseljenike. Posebno prihajajo tu v poštev naši izseljenci v Ameriki, ter oni Slovenci, Hrvati in Srbi, ki živijo v tujih državah ali ki bi morali postati tuji državljani.

Največje težkoče ob razdelitvi veleposestev med prave kmetovalce, dalje med invalide, vojake itd. bodo nastale vsled pomanjkanja potrebnega inventarja, ki ga vsak kmetovalec nujno potrebuje, če hoče umno obdelovati svoje zemljišče. Pomanjkanje gospodarske živine, orodja, strojev, gospodarskih poslopjij itd. bo največja ovira za hitro izvršitev tega načrta. Toda z dobro voljo in z intenzivnim delovanjem industrije, trgovine in obrti, vlade in vseh merodajnih činiteljev se bo premagalo tudi te ovire v času, ki je potreben v izvršitev takega preobrata.

Sedaj, ko je ustvarjena podlaga za agrarno reformo, je priporočati, da se oglasi ljudstvo, v prvi vrsti pa oni krogi, ki so na tem interesirani, ter izrazijo svoje odobravanje; svoje pomisleke, ali svoje predloge v čim najboljšo rešitev tega vprašanja.

Izvrševanje paše in pašnih pravic v gozdih na Kranjskem.

Inž. Anton Šivic.

Pričujoči spis je dandanes velike važnosti, ker nam nudi temeljite podatke o pašnih pravicah v gozdih na Kranjskem in nam služi v podlago za poznejše razprave glede sestave zakona

za agrarne reforme, posebno z ozirom na podržavljenje gozdov. Nikakor ne moremo sicer trditi, da so bili vsi tozadevni zakoni in naredbe na mestu, kajti štiti so le gozdarje in gozdno posest, medtem ko je bil kmetovalec, posebno z ozirom na živinorejo, oškodovan v neštevilnih slučajih. Sicer ni to nikako čudo, če pomislimo, da je bilo v bivši Avstriji gozdarstvo, v kolikor se je tikalo večjih posestev, le povečini v nemških rokah in gozdarski stan dobro organiziran. Kmetovacu pa je manjkalo potrebne zadostne močne zadrudne moči, ki bi ga podpirale v prosoh in napredek kmetijstva. Sedaj pa je čas, da nastopimo z zadostnim poudarkom za koristi in napredek kmetijstva. V to nam bodo posebno pri ureditvi raznih kmetijskih zakonih dobro služili podatki tega spisa, četudi se z vsemi ne moremo popolnoma strinjati.

Uredništvo.

Kakor je poročal „Kmetovalec“ v 2. številki letošnjega letnika, se namerava uveljaviti po gozdih nekaterih veleposestev, katera hočejo razlastiti, pašne pravice za kmečke posestnike iz bližnje okolice.

Doslej smo imeli na Kranjsken neznatno malo gozdov, ki so obremenjeni s pašnimi pravicami. Ponekod sicer ljudje tudi govorijo o pašnih pravicah v gotovih gozdih, ki pa dejansko niso nikakršne servitutne pravice, temveč le pašnja soupravičencev, oziroma solastnikov kakega skupnega posestva.

Ker se je koncem leta 1918. v seji odbora Kmetijske družbe sprožila misel, da bi bilo potrebno predpise gozdnega zakona izpremeniti, hočem v sledečem razmotrivati posamezne zakonite določbe, ki prihajajo v zadevi paše po gozdih v poštev, ako se ravnamo po tačas še vedno veljavnih avstrijskih državnih in kranjskih deželnih zakonih. Seveda pri tem niso mero-dajni le gozdni in upravni predpisi, temveč se imamo ozirati še posebno na zasebnopravne posestne razmere.

Zemljiškega posestnika sicer najbolj zanimajo gospodarski odnošaji; tako se gre gozdnemu posestniku večinoma za korist in obrambo gozda, živinorejcu pa bolj za korist živinoreje. Gospodarski odnošaji so pa po zakonih, ki sem jih splošno že omenil, utesnjeni in od njih odvisni, na kar moramo kolikortoliko paziti.

Ako pride v pretres vprašanje o izpremembi gozdnega zakona in posebej še o pašnji, bi bilo treba preudariti, kaj določujejo posamezni zakoniti predpisi in premisliti, v koliko bi se mogli isti izpremeniti v prilog živinorejcu, da se po taki izpremembi ne godi škoda gozdu in gozdnem posestniku, kakortudi javnim, državnim, oziroma skupnim koristim.

Zatorej hočemo razpravljati o sledečih, za pašne razmere važnih slučajih, ki so precej zamotani:

a) Na svojem lastnem zemljišču naj si bo gozd ali travnik itd., sme vobče vsak posestnik pasti živino. Gozdni zakon (§ 4.) pa nam prepoveduje pasti na takih prostorih v gozdu, ki se pomladujejo, torej tam, kjer so bili prostori zasajeni ali pa se po naravi sami bodisi z osemenitvijo ali iz poganjkov od štorov (pri listovcih) zopet obnavljajo.

Paša pa je po gozdnem zakonu na pomlajajočih se prostorih nedopustna le toliko časa, dokler more ta mlademu narastku oziroma nasadbi škodovati. Pomlajevalna doba obsega večjo ali manjšo dobo let, kar je odvisno od različnih okoliščin. Čim boljša so tla, čim bujnejša je rast v dotičnem kraju, tem hitreje napreduje pomladitev. Goljave se tem preje zarasejo, čimbolj se lastnik gozda potruji, da posadi prazne prostore in popravi nepopolni narastek.

Ker lastnik gozda sam ne sme pasti svoje živine na pomlajevalnih prostorih, v njih tudi drugim ne sme dovoliti paše. Sme pa seveda pašo dopustiti v drugih svojih gozdih, ako hoče komu ustreči. Izjemo je napraviti le glede kozje paše, ki je gozdoreji vobče škodljiva. Koze spadajo na planine in planinske pašnike.

(Dalje sledi.)

ZADEV in NAREDBE deželne vlade za Slovenijo.

Ustanovitev državnega preizkuševališča v Mariboru.

(Naredba celokupne dež. vlade z dne 14. febr. 1919¹ štev. 372. Uradni list štev. LIII.)

Kmetijsko-kemijsko preizkuševališče v Mariboru je potrjeno kot posebno državno preizkuševališče za preizkušanje in presojo živil in rabnih predmetov v zmislu tostvarnih zakonov iz let 1896. in 1897.

Preizkušati mu je tehnično živila in rabne predmete ter o uspehu preizkusov izdajati izvide in mnenja, najsi preizkušnja zahtevajo oblasti in organi, ki jim je poverjeno nadzorstvo o izvrševanju tega zakona in sodišča, ali pa jih prosijo zasebniki.

Presoja hranil in nasladil glede tega, ali so zdravju škodljiva, je omenjena na tiste primere, v katerih je škodljivost očitna ali glede katerih veljajo po zakonu, oziroma po naredbi, popolnoma jasna določila za presojo škodljivosti.

Ta naredba je stopila v veljavo z dnem razglasitve.

Imenovanje komisij za licenciranje žrebcev.

Za ude komisij za licenciranje žrebcev so imenovani: *Lovro Petovar*, posestnik v Ivanjkovcih, in *Miha Brenčič*, posestnik v Spuhljah pri Ptujju za Štajersko.

Francišek Zupančič, posestnik na Rakovniku, in *Alojsij Pavlin*, veterinarski višji nadzornik v Ljubljani za Kranjsko.

Za namestnike navedenih udov so imenovani: *R. Kreft*, posestnik v Št. Jurju ob Ščavnici, *Francišek Turnšek*, posestnik v Goricah pri Petrovčah, *Vinko Ogorlec*, posestnik v Škofljici, in *Francišek Černe*, živinozdravnik pri oddelku za kmetijstvo v Ljubljani.

Mlekarski instruktor.

Mlekarski veščak *Anton Pevc* je imenovan za državnega mlekarskega instruktora v IX. činovnem razredu ter dodeljen oddelku za kmetijstvo.

Prepoved konjske kupčije z inozemstvom.

(Naredba celokupne dež. vlade z dne 14. februarja 1919, štev. 370. Uradni list štev. LIII.)

Z ozirom na nevarnost razširjanja nalezljive garjeve bolezni med konji je kupčija s konji v inozemstvu z ozemlja deželne vlade za Slovenijo prepovedana, dokler se ne dovrši pregled in klasifikacija konj.

Ta naredba stopi v veljavo z dnevom razglasitve.

Pregledovanje zasebnih žrebcev.

(Razglas z dne 22. februarja 1919. Uradni list štev. LVI.)

Da se ugotovi, koliko dobrega zaroda mladih žrebcev je v prihodnje pričakovati, je komisija za licenciranje žrebcev pregledovala še enoletne in dvoletne, pa tudi starejše žrebce, ki jih posestniki dosedaj še niso priglasili.

Pregledovanje se je vršilo v tem mesecu, in sicer: dne 12. v Brežicah, dne 13. v Celju, dne 14. v Mariboru, dne 15. v Ptujju, dne 16. v Ljutomeru.

Kdor ima takega žrebca in ga dosedaj še ni priglasil in ne predvedel tej komisiji, naj ga javi oddelku za kmetijstvo v Ljubljani.

Pregled in splošna klasifikacija konj.

(Naredba celokupne dež. vlade z dne 21. februarja 1919, števil. 382. Uradni list števil. LIV.)

Namen pregleda in klasifikacije konj je ugotoviti število konj v Sloveniji, določiti njih sposobnost v vojaške in plemenske namene, preiskati jih glede njih zdravja, ugotoviti tiste konje, ki so pridobljeni po razpadu bivše avstro-ogrske armade, preceniti proti reverzu prevzete živali, izplačati odškodnino oskrbovalcu in naložiti odškodnino tistim osebam, ki so konje samolastno in dobičkonosno zaklale ali odprodale.

V pregled se morajo prignati vsi konji, ki v letu 1919. dovrše četrto leto, in starejši konji, ki so ali popolna last zasebnikov ali pa v omejeni posesti ali oskrbi. Mlajših konj, ki niso iz posesti bivše armade, ni treba prignati v pregled, pač pa je ugotoviti njih število in spol.

Vsa določila te naredbe se nanašajo tudi na ostale kopitarje (osle, mule in mezge).

Podrobni podatki so razvidni iz naredbe same.

Preskrbnine družinam padlih (umrlih) in pogrešanih vojakov.

(Naredba dež. vlade, poverjenišva za socialno skrbstvo z dne 4. marca 1919. Uradni list števil. LVIII.)

Vdova ima pravico do pokojnine, če je njen mož padel pred sovražnikom, to je zadet po sovražnikovem orožju, ali pa je umrl za ranami, težkimi zunanjimi poškodbami, spričo vojnih naporov ali za nalezljivimi boleznimi, ki so ga doletele v izvrševanju vojne službe.

Pokojnina gre vdovi neglede na to, ali si more kaj prislužiti ali ne, ali je premožna ali ne.

Če dobi vdova po moževi smrti pokojnino, se ji nakaže tudi za vsakega zakonskega ali pozakonjenega otroka, ki ga ima v oskrbi, *vzgojevalnina*; ta se ji izplačuje, dokler otrok ni preskrbljen, in sicer pri dečkih do končanega 16., pri deklicah do končanega 14. leta.

Stranka naj predloži vlogo edinole občinskemu uradu. Podrobna pojasnila v naredbi.

Oddaja vojaškega orožja in streliva.

Razglas poverjenišva za notranje zadeve z dne 3. marca 1919. (Uradni list števil. LX.)

Vkljub opetovanim dotičnim razglasom ima prebivalstvo še vedno veliko množino vojaškega orožja — pušk, samokresov in celo strojnic — v skriti posesti. To orožje se zlorablja za tatinski lov in za nepremišljeno streljanje, ki ogroža osebno varnost in življenje prebivalstva.

Prebivalstvo se opozarja, da je vse vojaško orožje državna last in da se bo od dne razgласa nadalje vsakdo, ki se zaloti pri uporabi ali tudi v posesti takega orožja, preganjal kazenskosodnim, oziroma vojaškokazenskim potom ter bo moral tudi v popolni meri poplačati državi storjeno škodo.

Isto velja tudi glede različnih vrst streliva (municije), n. pr. ročnih granat, topniške municije, kakortudi glede drugih predmetov, služečih za vojaško opremo, posebno optičnih in drugih instrumentov za topništvo.

Vsi tisti, ki so se polastili takih vojaških predmetov, so se že večkrat pozvali, naj vrnejo te predmete. Ako tega dosedaj niso storili, je le upravičeno, da jih zadene zaslužena kazen. Prebivalstvo se prosi, naj v tem oziru podpira delovanje varnostnih organov in oblastev.

Dostavlja se, da bo vojaška oblast primerno nagradila vsakogar, ki bo pripomogel pri zaplenitvi vojaškega orožja, streliva itd.

VPRAŠANJA in ODGOVORI.

Na vprašanje kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na sloves kmetijsko razbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalec“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalec“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka ali odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; vezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se ržejo v koš. V „Kmetovalec“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčeve ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalec“, ampak le pisмено, če je pisemu priložena 1 K v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadržne zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, večjih zelo različnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 25. Že v času, ko sem krmil svojo živino z zeleno deteljo in tudi sedaj, ko pokladam suho in navidez popolnoma zdravo deteljo, se krave silno slinijo in je ne marajo jesti. Kaj povzroča slinjenje živine po krmljenju z deteljo? Na polju je bila detelja sicer zdrava, le na nekaterih listih sem zapazil polno malih rjavkastih pikic. (I. G. v. S.)

Odgovor: Silno slinjenje Vaše živine povzroča detelja, ki je napadena od rje »uromyces«. Okužene rastline imajo na spodnji ali pa tudi na obeh straneh listov, zlasti pa na listnem peclju in stebliu, okrogle rdečkastorjave pikice, obsegajoče vse polno trosov. Ti se pri krmljenju z okuženo deteljo prilepijo na sluznice raznih organov, katere neprestano dražijo in razjedajo. V začetku pokladanja pokvarjene detelje obole le sluznice v gobcu; iz katerih se zaradi tega izcejuje sline v večji množini. Če se pravočasno preneha s tako krmo, se bolezen ne razširi. Nadaljno pokladanje take krme pa povzroča okuženje in vnetje pljuč, kar konča večkrat s smrtjo obolele živali. Ker ne poznamo sredstva, ki bi napravilo tako deteljo neškodljivo, zato Vam svetujemo, da s pokladanjem te krme takoj prenehate in jo mogoče porabite v druge namene. T.

Vprašanje 26. Ker imam od lanskega leta še nekaj kajnita in bi ga v svrhu gnojenja svoje njive, na kateri hočem saditi krompir, mešal z apnenim dušikom, vprašam, ali smem mešati kajnit z apnenim dušikom? (S. T. v. J.)

Odgovor: Rastline potrebujejo za svoj razvoj razne hranilne snovi, med katerimi zavzemajo: dušik, fosforova kislina in kalij prvo in najvažnejše mesto. Skajnitom dovajamo zemlji kalij, z apnenim dušikom pa dušik. Te dve gnojili lahko mešamo med seboj, omeniti pa je, da se sme to vršiti le neposredno pred trosenjem te zmesi, kajti drugače se združita v velike in trde kepe, kar povzroča, da se gnojilo ne more enakomerno raztrositi po polju in stem rastlinam koristiti. Take kepe se v zemlji le počasi razkrajajo in v slučaju, če pridejo v dotiko z nežnimi koreninami, lahko mlade rastline popolnoma uničijo. T.

Vprašanje 27. Kako naj obdelujem slabo rodovitno, llovnato zemljo, da mi bo boljše rodila? (P. V. v. Ž.)

Odgovor: llovnato, torej težko zemljo je mogoče napraviti rodovitno le s pridnim obdelovanjem in vsestranskim gnojenjem. Predvsem je skrbeti za zrahljanje in prezračevanje zemlje, kajti le v slučaju zadostnega pristopa zraka h koreninam je mogoče, da te z izločevanjem ogljikove kisline pridobije rastlini iz zemlje zadostno množino rudninske hrane. Vašo zemljo je v jeseni dobro preorati, pustiti črez zimo v velikih kepah, da dobro prezebe in se do spomladi primerno razdrobi in zrahlja. Orati je v času,

ko je zemlja primerno osušena, kajti drugače se ta preveč stlači in le težko razpade. Navedeno velja zlasti za pomladansko obdelovanje, kajti toplota zemlje je že previsoka, da bi v tem pripomogla k razpadanju teh grud, ki ne ovirajo le setev, temveč tudi kaljenje semena in pozneje enakomerno dozorevanje sadu. Ker obsegajo ilovnate zemlje le malo hranilnih rastlinskih snovi, zato je te nadomestiti s hlevskim gnojem in z vsestranskim gnojenjem z umetnimi gnojili. Hlevski gnoj ne pripomore le, da zemljo, s katero se zmeša, primerno zrahlja, temveč tudi s svojimi koristnimi bakterijami, ki z izločevanjem ogljikovega dvokisa pospešujejo razkrajanje gnojil. Ker obsega ilovnata zemlja navadno tudi obilo škodljivih kislin, zato je priporočati, potrositi zemljo z apnom, ki omeji njih škodljivi učinek. T.

Vprašanje 28. Svojo njivo bi rad posejal s semenom predlanske detelje, zato vprašam, ali je seme dveletne detelje še kaljivo in porabno za setev? (D. M. v S.)

Odgovor: Dobro dozorelo in pravilno shranjeno deteljno seme ostane kaljivo do štiri leta. S starostjo vsakega semena se manjša seveda tudi kaljivost in porabnost za setev, kajti zaloge hranilnih snovi, ki jih obsega in ki so za prehranjenje kalice neobhodno potrebne, se porabijo za dihanje, torej za življenje semena. Seme predlanske detelje je še kaljivo in porabno za setev, vendar pa priporočamo, da se ga vseje nekaj več kakor navadno, kajti kaljivost se je tekom te dobe nekoliko zmanjšala. T.

Vprašanje 29. Na mojem travniku mi narijejo krti vsako leto vseporno krtin, ki pri košnji zelo ovirajo. Vprašam, kako bi zatrl krtne na svojem travniku? (I. M. v T.)

Odgovor: Krti so koristne živali, kajti hranijo se z raznimi škodljivimi mrčesi, zlasti s hrošči in z ličinkami, ki razjedajo korenine naših koristnih rastlin. Vzrok, da so se krti v Vaši zemlji tako razširili, je gotovo ta, da obsega obilo teh škodljivih mrčes. Ker krti z razritjem vrhnje zemlje gotovo tudi škodujejo, zato jih nekateri kmetovalci zatirajo stem, da jim nastavljajo navadne pasti. Opomniti pa je, da nikakor ne kaže krtne popolnoma zatreti. Če uničite krtne na svojih travnikih, ne boste sicer imeli več krtin, zato pa tudi redkejšo travo, kajti hrošči in ličinke bodo v zemlji uničili mnogo trav. Na vsak način je bolje, poravnati krtine z grabljami in imeti zdravo travno rušo nego pregnati krtka ter znižati pridelek košnje na prejšnjo mero. T.

KMETIJSKE NOVICE.

Nakup plemenskih žrebcev. Oddelek za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani namerava kupiti več težkih plemenskih žrebcev noriške (pincgavske) in belgijske pasme. Kdor ima take žrebce naprodaj, naj takoj pošlje ponudbo državni žrebčarni na Selu in navede žrebčevo pasmo, starost in če mogoče tudi rod.

Žveplovo-apnena brozga. Na razna vprašanja glede dobave žveplovo-apnene brozge poročam, da se jo dobi pri tvorničarju inž. Fr. Zmrzlikarju v Nemškem Vagramu (Deutsch-Wagram) na Nižjem Avstrijskem, in sicer v sodih po 180 kg (120 K), v kositrastih posodah po 50 kg (50 K) in 25 kg (30 K) ter v pločevinastih poštnih kanglah po 4½ kg (8 K). V oklepaju je navedena samo cena posode, žveplovo-apnena brozga pa stane poleg tega za vsak kg po 1 K. Denar je treba poslati naprej. Leseno posodo vzame tvornica nazaj. Izvoz te brozge iz Nemške Avstrije je dovoljen. Najbolj bi se priporočalo, da si jo vinogradniki naroče skupno. Ker je, vsaj začasno, pošiljanje denarja po poštnih nakaznicah v Nemško Avstrijo prekinjeno, je treba poslati znesek potem kake banke, kar posreduje lahko tudi podpisani. B. Skalický,

vinarski nadzornik v Novem mestu.

Javnim uradom in občinstvu v uvaževanje! Javnim blagajnam dohajajo pogosto po poštnih nakaznicah in položnicah razni zneski, v mnogih slučajih z nepopolnim naslovom in brez označbe, na kaj se nanaša dotično plačilo. Vse urade kakortudi občinstvo se prosi, da v izogib nepotrebnemu poizvedovanju pri vsaki denarni pošiljati navedejo natančni naslov dotične blagajne (n. pr. finančna deželna blagajna, Ljubljana) ali če je plačilo namenjeno blagajni bivšega deželnega odbora, deželna blagajna, Ljubljana, dvorec, in da vsikdar na nakaznicah, odnosno položnicah napišejo namen plačila in morebiti tudi števil. dopisa ter oblast, ki je to plačilo odredila.

Semensko žito. Žitni zavod ima na razpolago nekaj vagonov ovs, ki ga bo oddajal za seme. Žitni zavod upa, da prejme pravočasno tudi večjo množino ameriške jare pšenice in jarega ječmena. Županstva naj naznanijo takoj najnujnejšo potrebo spomladanskega semena okrajnim glavarstvom. Razdelitev semena se bo vršila po komisijonarih Žitnega zavoda.

Kletarski nadzornik za Slovenijo. Naznanja se, da je s 1. marcem 1919. zopet pričel delovati v zmislu vinskega zakona in tozadevnih naredb kletarski nadzornik Frančišek Gombač v Ljubljani. Njegov delokrog obsega celo Slovenijo.

Shod živinorejcev v Št. Jurju ob juž. žel. Dne 27. februarja t. l. se je na kmetijski šoli v Št. Jurju ob juž. žel. vršilo zborovanje štajerskih živinorejcev, da zavzamejo stališče glede smernic živinoreje na Štajerskem za bodočnost. Sklicatelj g. živinozdravnik Fr. Pirnat, zadružni revizor Vlad. Pušenjak in inž. Josip Zidanšek so pojasnili današnje stanje živinoreje na Štajerskem in povdarjali pomen, ki ga imajo razne pasme za to pokrajino. Oddelek za kmetijstvo deželne vlade v Ljubljani in Slovensko kmetijsko družbo je zastopal tajnik inž. Lah. Po glavnih govorih sklicateljev imel bi se vršiti razgovor o stvarnih točkah, ki prihajajo v poštev za povzdigo živinoreje. Žal pa, da se je razprava, ki bi se morala vršiti na strogo strokovni podlagi, po krivdi nekaterih nepoklicanih nestrokovnjakov, razvila v smeri, ki pomenja mlatiti le prazno slamo. To je bil tudi vzrok, da na tem zborovanju ni moglo priti do nikakih pozitivnih zaključkov, ki bi nam služili v bodoče kot podlaga za pospeševanje naše živinoreje.

RAZNOTEROSTI.

Družba sv. Mohorja. Družba sv. Mohorja v Celovcu je ravnokar pričela razpošiljati družbene knjige za leto 1919. Cenjeni udje prejmejo letos naslednji književni dar:

1. Koledar za leto 1919.
2. V boj za temelje krščanske vere!
3. Brstje iz vrta slovenskega pesništva.
4. Kako si ohranimo ljubo zdravje.
5. Slovenske Večernice, 72. zvezek.

Družba se bo potrudila, da častiti udje prejmejo knjige kolikor mogoče hitro, in sicer večinoma po pošti, ker je vsled sedanjih prometnih razmer težko razposlati knjige po železnici. Letošnje knjige se bodo razposlale po sledečem redu: 1. Krška škofija. 2. Razni kraji. 3. Goriška nadškofija. 4. Tržaško-koprška škofija. 5. Lavantinska škofija. 6. Ljubljanska škofija. Knjig za goriško nadškofijo, za tržaško-koprsko škofijo, deloma za ljubljansko škofijo (na Notranjsko in v Vipavsko dekanijo) ter deloma za razne kraje zaenkrat ne moremo razposlati niti po pošti, niti po železnici, ker je ves promet v te kraje pretrgan.

Kakorhitro se prometni položaj zboljša, bomo udom Mohorjanom v teh krajih knjige takoj poslali. Vsak družbenik naj prejme svoje knjige v tisti župniji, v kateri se je vpisal. Na poznejše izpremembe stanovišča se pri tolikem številu družbenikov ni moglo ozirati. Vsaki pošiljati so tudi priložene vpisovalne pole Družbe sv. Mohorja za prihodnje leto, in sicer vedno v zavoju z najnižjo številko. Vse stroške (za poštino, vozino, tovarnino itd.), katere so imeli čč. gg. poverjeniki za odposlatev denarja in za prejem knjig, jim morajo posamezni udje povrniti. Da more Družba izdati petero knjig, četudi krajših nego je bilo kdaj običajno, mora udnino zopet zvišati, in sicer letnino od 3 na 4 krone, dosmrtnino od 50 na 80 kron. Denar je izgubil pravo vrednost in 4 današnje kronice daleč ne dosežejo vrednosti dveh kron iz časa pred vojno. Povečini je denarna vrednost padla na desetinko. Vsakdo, tudi zadnji delavec, danes brez izjeme laže utrpi štiri, nego poprej dve kroni. In to zvišanje se ne vrši iz dobička-željnosti, marveč vsled draginje papirja in potrebščin in vsled splošne draginje le preveč upravičenih zahtev vsega osebja za duševno in telesno delo. V načrt prihodnjega leta so se sprejele sledeče knjige: 1. Dr. L. Ehrlich: *Katoliška Cerkev, kraljestvo božje na zemlji*. 2. Dr. Jan. Ev. Zorč: *Življenje svetnikov*. 2. zvezek. 3. Dr. H. Vedenik: *Kako si ohranimo ljubo zdravje*. 2. snopič. 4. *Slovenske večernice* 73. zvezek. 5. *Koledar Družbe sv. Mohorja za l. 1920*. Družba sv. Mohorja v Celovcu.

URADNE VESTI

Slovenske kmetijske družbe.

Podružnica Slovenske kmetijske družbe v Lomu je bila ustanovljena dne 16. februarja t. l. Ker je bila podružnica dosedaj združena s tržiško, se je sedaj ločila od nje in izvolila nov odbor. Za načelnika je bil izvoljen posestnik And. Primožič, za namestnika posestnik Ant. Godnov, za tajnika župnik Fr. Govekar, za odbornika posestnika Franc in Janez Meglič. Podružnica šteje okoli 40 udov.

Kmetijska podružnica v Boh. Belu. V nedeljo, dne 2. marca t. l. je imela kmetijska podružnica v Boh. Belu svoj občni zbor. Zborovalci so se zbrali polnoštevilno v hiši podružničnega načelnika g. župana Ivana Burje. Po načelnikovem poročilu in po odobritvi letnih računov, je družbeni zastopnik inž. Tavčar pojasnil kmetijske razmere in stališče kmetovalcev v naši novi državi. Povdarjal je, da je le z organiziranjem vseh kmetovalcev mogoče doseči, da bodo kljubovali težkočam, ki jih čakajo v bližnji bodočnosti, nakar je razložil ugodnosti, ki jih nudi sedanja največja kmetijska organizacija v Sloveniji, Slov. kmetijska družba. Po živahni debati se je nato vršila volitev načelnika in ostalega odbora. Za načelnika je bil izvoljen posestnik Mihael Ravnik. Podružnica, dasiravno majhnega okraja, šteje danes 70 udov.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Strugah, ki bo dne 30. sušca 1919. ob treh popoldne v prostorih hranilnice.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnikstva; 2. pregled računov za l. 1918;
3. razpravljanje zaradi drevesnice; 4. slučajnosti.

Opomba: V slučaju nesklepčnosti, se vrši občni zbor pol ure pozneje v zmislu poslovnega reda.

Struge, 3. marca 1919.

Načelnikstvo.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Cerknici, ki bo 25. marca t. l. ob treh popoldne v stari šoli v kaplaniji.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnika in blagajnika; 2. volitev načelnika in odbora; 3. volitev delegata za občni zbor Slovenske kmetijske družbe; 4. volitev delegata za občni zbor Slovenskega gozdarskega društva; 5. razna posvetovanja.

Vabi se k obilni udeležbi. Tudi neudom je dovoljeno udeležiti se zbora.

Matija Obreza, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slov. kmetijske družbe v Trbovljah, ki se vrši v nedeljo, 30. marca 1919. takoj po prvi sv. maši v farni šoli.

S P O R E D:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročilo odbora; 3. poučni govor kmet. strokovnjaka; 4. volitev novega odbora; 5. slučajnosti.

Kmetijska podružnica v Trbovljah,
dne 7. marca 1919.

Ferdo Roš, t. č. načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Žireh, ki bo v nedeljo, dne 23. marca 1919. ob treh popoldne v hiši načelnika v Žireh št. 6.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnikstva; 2. pregled računov za l. 1914., 1915., 1916., 1917. in 1918.; 3. ureditev porabe podružničnega orodja; 4. slučajnosti.

V Žireh, dne 6. marca 1919.

Ivan Kavčič, načelnik.

Oddaja sadnega drevja iz drevesnice Slov. kmetijske družbe spomladi l. 1919.

Slovenska kmetijska družba v Ljubljani ima za svoje ude nekaj sadnih dreves na razpolago, ki jih bo oddajala iz svoje drevesnice v Ljubljani (podkovska šola) na Poljanski cesti, in sicer **od 20. marca do 5. aprila t. l.**

Dobiti je: jablane, žlahtne hruške in moštnice, češplje, nekaj marelic ter pritlikavce jabolk in hrušk.

Cena drevju, ki je prvovrstno, je določena za visokodebelnato in pritlično **na 4 K za kos.**

Znesek za drevje je vplačati v pisarni Slov. kmetijske družbe (Turjaški trg 3), kjer se dobi tudi nakaznica. Pripomni se, da se drevja po železnici letos sploh ne bo pošiljalo, ker primanjkuje delavcev, da bi je za prevoz pripravili, vsled česar je priti ponj osebno.

Slovenska kmetijska družba.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

**Uradno glasilo
Slovenske kmetijske družbe.**

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 240 K, na $\frac{1}{2}$ strani 160 K, na $\frac{1}{4}$ strani 80 K, na $\frac{1}{8}$ strani 40 K in na $\frac{1}{16}$ strani 20 K. Družabnikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe;
tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 5. V Ljubljani, 15. marca 1919. Letnik XXXVI.

**Opeko,
živo apno,
cement**

v celih vagonih od-
daja po primernih
cenah

transportna in premovalna
trrdka (47)

F. & A. UHER

Ljubljana,
Selenburgova ul. 4.

Kravarja

ki zna

dobro molsti

sprejme (46)

Graščina

Neukloster

Sv. Peter

Sav. Dolini.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 20 vinarjev v
»narjalu ali znakah, sicer se naznanila ne objavijo.
Upravištvu ne prevzame posredovanja.

Suhe gobe (jurčke) kupuje po najvišjih cenah
trrdka M. Geršak & Co., Ljubljana
kongresni trg 10. 119

Najboljše apno ima vedno naprodaj I. Taufer,
apnenica, Zagorje ob Savi. 17

Jabolčnih drevesec večjo množino štiri-
in triletnih, ki so rasteče,
in dobrih vrst i. s. Baumanova reneta, zlata reneta,
štajerski mašančkar, tafeini zelo lepi, ki se do ju-
nija zdrže, štajerski moštar Paier-Hubert zelo rodo-
viten, žalostinke itd.; hrusovo drevje večina mo-
štarice, nekaj tudi žlahtnih, klapovke, Napoleonke
itd. in precej hrusovih pritlikovcev žlahtnih vrst,
avrančarce, klapovke, itd. ima po primernih cenah
naprodaj Andrej Hafner, pos. in sadjerejec, Dor-
farješt. 14, pošta Skofjaloka. 31

Do 40.000 ameriških ključev, kot pod-
naprodaj 50 hl. Franc
Vajs v Radeljici, Dolenjsko, pošta Bučka pri Krškem.
Cena za 1000 kom. K 25. Tozadevna naro-
čila prevzema Iv. Prijatelj, Tršiče (Dolenjsko) 32

Prav dobrih češpelj za žganjekubo ima
naprodaj 50 hl. Franc
Vajs v Radeljici, Dolenjsko, pošta Bučka pri Krškem.
Cena po dogovoru. 47

Cebele panove za plemo ima naprodaj Jože
Merhar, Poljane, pošta St. Vid nad Ljub-
ljano. 50

Lesen gepelj 3 $\frac{1}{2}$ m visok se proda. Anton
Živabič, Gamelje 2, p. St. Vid
nad Ljubljano. 52

Gepelj in mlatilnico proda Margareta
Tome, Dravice št. 15. 57

Lestven voz za težko vožnjo je naprodaj. Voz
stoji in cena se izve pri Anton
Habič, Podlipoglav št. 17, p. Hrušica pri Ljub-
ljani. 58

Nekaj že rabljenih žičnih vrvi, za
mlatilnice na vodo proda Ivan Lovrač, Podlipovica,
p. Medija Izlake. 60

Domačo deteljino seme imam naprodaj in
ga pošiljam tudi po
povzetju, kg po K 12-50. Vrečico posebej računam.
Anton Vovk, Milno - Bled, Gorenjsko. 61

Stiskalnice za seno za ročni pogon, sistem
Plymouth - Roka kokiši, naj-
boljše zimske jajčarice, razpošilja a K 1-60 komad
proti povzetju ali plačilo vnaprej I. Mali, v Ljub-
ljani, Stara pot št. 9. 62

Jajca za valenje od čistokrvnih grahastih
Plymouth - Roka kokiši, naj-
boljše zimske jajčarice, razpošilja a K 1-60 komad
proti povzetju ali plačilo vnaprej I. Mali, v Ljub-
ljani, Stara pot št. 9. 63

Korenjevo seme domače, zanesljivo in pri-
znano najboljšo zopet raz-
pošilja Franc Oblak, Sv. Gregor, p. Ortnek po
3 K liter; pri odjemu nad 10 l pa po K 2-70. Pesa
za krmo mamutovka, velikanska valjasta po K 8-
liter; pri odjemu nad 10 litrov po K 6-50. 64

!! PILE ŽAGE ORODJE !!

za vse svrhe najboljše kakovosti priporoča **Odon
Koutny**, specialna trgovina jeklenih in tehničnih
potrebščin v Ljubljani, Kolodvorska ulica 37. 70

200 močnih divjih kostanjev starih pri-
bližno 10
let, proda Jože Bizjak, Dražovnik 5, p. Dobrova
pri Ljubljani 71

Belo vino letnika 1913 in 1917 ima naprodaj
za ceno po dogovoru Jurej Pevec,
Zibiki, pošta Pistrvica na Štajerskem. 72

Deteljino seme lepe domače detelje, dobro
odličeno, naravno blago, kupi
Slovenska kmetijska družba v Ljubljani. Z ponudbo
je poslali obenem majhen vzorec. 73

Rabljen posnemalnik pa še dobro ohranjen
se kupi ali zamenja
za živila. — Ponudbe prosi Janez Praprotnik, Ljubno
št. 2, p. Podnart, Gorenjsko. 74

Posestvo, hiša, gospodarko posloplje, sadni vrt,
njive za 12 mernikov posetve, trav-
niki za 6 voz sena, proda iz proste volje Janez
Kundiš, posestnik, Studenčice št. 6 pri Lescah, Go-
renjsko. Cenjeno 20.000 kron; prodaja se vrši dne
23. marca t. l. ob 3 uri popoldan na licu mesta. 75

Vojaškega konja, dobrega za vsako kmeč-
ko delo, prevzamem takoj
proti primerni odškodnini stroškov za krmo. Fr.
Bezaj, Preska 62, p. Medvode. 77

Sipalca

za (46)

**umetna
gnojila**

(star stroj)

ima naprodaj

Graščina Neukloster,

Sv. Peter

v Savinski dolini.

Soja

naša zrnata kava

kot semenski

fižol - nadome-

stilo za kavo

K 10- za kg

pošilja (46)

Graščina Neukloster,

Sv. Peter

v Savinski dolini.

Štedilnice za vzidati, strešno lepenko, samo-
kolnice, škarje za trto, sesalke, že-
zelne in gumijeve cevi, mrežo navadno in pocinkano,
za ograjo, žico, žeblice, seklire, kopače, zidarsko,
kovaško orodje in drugo železnino nudi A. Sušnik
Ljubljana, Zaloška cesta 21. 82,

Viktor Korsika

trgovina s semeni

Ljubljana, Kongresni trg.

Priporočam svoja preizkušena in priznana pristna ter dobro kaljiva zelenjadna, poljska in cvetlična semena.

Cenik za l. 1919 je izšel in je vsakomur brezplačno na razpolago.

Prosim, ozirajte se natančno na moj naslov! (21)

Pozor! Pozor!

SLAMOREZNICE

mlatnice za ročni in vrtilni pogon, vratila, čistilnice, trijerji, stiskalnice za sadje in grozdje, mlinci za grozdje, decimalne tehtnice po 200 kg z uteži, kotle za žganjekuho, kljinje za slamo-reznice, ročne mlince za mletoev moke itd. so v veliki izbiri vedno v zalogi. Drugi poljedelski stroji se pa lahko naročajo pri tvrdki Zaloga poljedelskih strojev

Franz Hitti (31)

Ljubljana, Martinova cesta št. 2.

Jedilno
laneno olje,
lanene tropine,
melasna krma
za konje
priporoča oljarna

Huter & Ro.

d. z o. z., (30)

Medvode.

Ako rabite
vrtna ali
poljska
semena

Trgovina s semeni

Sever & komp.

Ljubljana.

Najboljše
neprekosljive
brusne
kamne
kakor tudi izvrstne
bruse

priporoča tovarna
brusnih izdelkov
H. Hermetter,
Rogatec, sl. Štaj.

J. Komatič,
dolgi, zastopnik znane
tvrdke K. in R. Ježek,
Blansko, tovarna kme-
tijskih in poljedelskih
strojev in motorjev se pri-
poroča. — Dobra in so-
lidna postrežba.
Ljubljana, Gradišče št. 11
Nadalje priporočam
dobro znano tovarno

WELSIA

katera izdeluje izvrstne
brzoparilnice
vseh velikosti z dvojnimi
pocinkanim parnim
kotlom, in porabno
obenem za kuhanje
žganja. (40)

Decimalne tehtnice
cimentirane vseh veli-
kosti, z uteži vred
Sprejemam naročila
na slamo-rezne nože.
Cene po dogovoru.

Cementna
strešna opeka (11)

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki

Ivan Jelačin,

Ljubljana, Emonska cesta št. 2.

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruge!

Berite! Lesotržci! Berite!

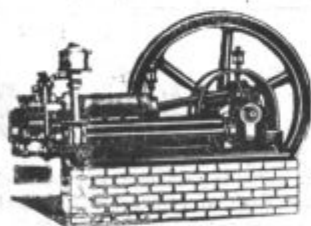
A. Šivic (9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rasto-
dega drevesa ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega
in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako ra-
čunanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi
popis in potrebne tabele za pravilno določanje
oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali raz-
žagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel
izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane ta-
bele za določanje prostornine v ogljarskih kopah
in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih me-
trih kakor tudi popis in potrebne tabele za pri-
merjavo nove dožinske, ploskovne in kubične mere
s staro mero. Cena knjigi proti predplačilu
za ude c. kr. kmet. družbe K K 1-50.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

**Velika zaloga vsakovrst-
nih poljedelskih strojev**

iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tovarnic „WELSIA“.

Vinometre »Bernadot« — Asbestov
bombaž in prašek — Eponit —
Francosko želatino — Lipovo oglje
Marmornat prašek — Modro ga-
lico — Natrijev bisulfit — Ribji
mehur — Špansko zemljo — Tanin
Žveplo v prahu — Limonovo kis-
lino — Vinsko kislino — Sodo
bicarbono — Strupa proste barve
itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1. ☺

Poštne hranilnice račun št. 828.406.
Telefon št. 185.

Ustanovljena 1864.

Kmetska posojilnica Ljubljanske okolice

registrirana zadruga z neomejeno zvezo

☺ v LJUBLJANI ☺

v lastnem združenem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po **2%** (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom
ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad 42,000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1,100.000 kron.

Dopošiljatve denarnih zneskov. Slovenska kmetijska družba dobiva od raznih strank denarne zneske po poštni nakaznici in položnici, ne da bi bilo na teh navedeno v kake svrhe se upošilja ta denar. Naprošajo se torej vse stranke, naj na nakaznicah ali položnicah **natančno navedejo namen vposlane svote**, na pr. za udnino, število udov, naročba semen, vrsta, ali drugih potrebščin. Zneski, ki so namenjeni ribarskemu odseku Slovenske kmetijske družbe, naj se naslovljajo na družbo z dodatkom „**za ribarski odsek**“. Taka natančna označba je za računski oddelek kmetijske družbe neobhodno potrebna, če hočemo omejiti razne reklamacije in terjatve.

* Cene kmetijskih potrebščin, ki jih družba objavi v »družbenih vesteh« nikakor niso zanjo obvezne, ker izhaja list le dvakrat mesečno, dočim se tržne cene časih prav pogosto-tokrat spreminjajo.

Vinogradnikom in sadjerejcem! Slovenska kmetijska družba je pravkar prevzela naslednje demobilizacijsko blago, namenjeno in primerno povečini vinogradnikom: 216 komadov večjih prevoznih škropilnic (pump) za drevje in 196 „ manjših nahrbtnih „ za škropljenje trt (nekompletnih) za belenje itd.; 300 kom. različnih motik; 1150 čopičev za desinfekcije, belenje itd. — Družba pripominja, da glede kakovosti in kompletnosti tega blaga ne more prevzeti *prav nobenega jamstva* in da zato te stvari ne bo oddala na navadna pismena naročila, temveč le onim podružnicam in drugim kmetijskim korporacijam iz vinorodnih krajev, ki sami pravočasno odpošljejo v Ljubljano kakega pooblaščenca, da nakupi in osebno izbere večje število teh strojev, ki jih potem takoj odzame iz družbene skladišča.

* Slovenska kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

Antivavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vršanami, vrabci, kokošmi itd., se dobi v zaklopnih po 1 kg za 18 K, $\frac{1}{2}$ kg za K 9'50, $\frac{1}{4}$ kg za K 5'50, $\frac{1}{8}$ kg za K 3'—, 50 g za K 1'60.

* Apneni dušik $\frac{18}{21}$ % po K 110'— za 100 kg takojšnje prijave sprejema družba neobvezno

Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu v nomeru je 15 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati.

Brusni kamni, navadni po K 1'— komad.

Čopiče za belenje po K 1'— komad.

»Ergofor«, fiziološki železo-apneni preparat se imenuje redilni prašek za živino, ki ga priporočajo celo iz živinozdravniške stroke posebno za konje, a tudi za drugo živino. To sredstvo učinkuje baje posebno dobro ob današnjih slabih prehranjevalnih razmerah pri živini, ki ji primanjkuje močnih krmil in posebno pri konjih ovsa. Tega praška se poklada na dan in glavo:

pri konjih	po 2—4 ne polne žlice
pri govedih	„ 2—6 „ „ „
pri kozah ovcah in prasičih „	1—2 „ „ „

V začetku je treba seveda polagoma navajati žival na ta prašek in šele čez nekoliko dni ji je pokladati določeno množino. Pri vsakem zavoju je zraven tudi primerno navodilo, kako se ta prašek poklada. En zavoj tehta 1 kg in stane 20 K. Kmetijska družba sama nima izkušenj s tem praškom, vsled tega ne more jamčiti za uspeh. Želela bi pa, da se preskuša to sredstvo tudi v naši deželi in da podajo svoje mnenje o njem posebno konjerejci, še preje

pa morda kočijaži in vozniki, ako je pri konjih ta pripomoček kaj dobro učinkoval, kakor piše živinozdravski list na Dunaju. Ako se oglasi dovolj naročnikov, bo družba priskrbeli tudi to sredstvo svojim članom.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane kg 7 K.

Fenolftaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, pola ali zaklopnica po 1 K.

Galun po K 240'— sto kg.

Klajno apno po K 160'— sto kg z vrečo vred. Po pošti se klajno apno posameznikom ne razpošilja, vpoštevajo se le skupne naročbe podružnic z največ 100 kg.

Kostni superfosfat z $\frac{18}{30}$ odstotki v vodi raztopne fosforove kisline po K 76'— sto kg z jutastimi vrečami vred. Ker je razpoložljiva množina le zelo pičla sprejema družba naročitve podružnic do največ tisoč kilogramov neobvezno samo do 15. marca 1919.

Lucerna razprodana.

Melior, preskušeno sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Mlečne cevi iz kosti, štev. 3561 po K 1'40.

Natrijev bisulfit se rabi kot nadomestno sredstvo za žveplo v kletarstvu, v prvi vrsti za žveplanje sodov in vina. V to svrhu ga zadostuje le mala množina, in cena mu je K 1'40 kg. Kako se rabi natrijev bisulfit v kletarstvu, dobimo opisano v 1. številki letošnjega »Kmetovalca« na strani 3.

Papirnatte vrečice razne velikosti kg po K 4'— v zvezkih po sto kosov, za ude trgovce z specerijskim blagom in deželnimi pridelki.

Požiralnikove cevi z dvojno tkano cevko za koze po K 29'—, z žično cevko za goved št. 3466 po 15 K.

Rastlinski motvoz iz sitja (bičja) je najboljša naravno nadomestilo za rafijo in ima mnogo prednosti napram papirnatim nadomestilom, ker tudi v dežju ne popušča. Kg stane 24 kron. Priporočati je podružnicam v vinorodnih krajih skupno naročitev celega ovoja za 25 kg, ker družba manjših množin posameznikom ne odda.

Sladkorna pesa po K 8'— kg.

Seme domače detelje po dnevni ceni kg do 20 K — vrečica in poština se posebej zaračuna.

Semenska pesa. Seme izvirne severonemške rumene in rdeče Mamut krmilne pese K 24'— kg.

Travno seme, mešanico K 8'— kg.

Trakove za vezanje snopov (enostaven motvoz) v klopičih po 2000 gr po K 12'— kg.

Tobačni prah po 60 h kg.

Tobačni izvleček v pločev. posodah po 5 kg, po K 15'— posoda.

Trtne škropilnice »Viktoria« po K 128'— komad dobi družba v kratkem z Dunaja.

Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi iz trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro odstrani.

Uspulum po 50 gramov za 2 K in po 100 gramov za K 3'60

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galicnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 1 K kilogram.

Vabilo

na

redni občni zbor

Kmetske posojilnice in hranilnice

na Vinici, Bela Krajina

registrovana zadruga z neomej. zavezo

ki bo

v nedeljo, dne 23. sušca 1919

ob deveti uri dopoldne

v društvenih prostorih

na Vinici.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva. (42)
2. Poročilo nadzorstva.
3. Čitanje zapisnika občnega zbora iz l. 1917.
4. Pregled računov in odobritev.
5. Volitev nadzorstva.
6. Volitev načelstva.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se po § 35 zadr. pravil vrši na istem prostoru in z istim dnevnim redom čez pol ure drugi občni zbor, kateri sklepa brezpogojno veljavno.

Težka krava s tretjim teletom je naprodaj pri Ivan Doišina, p. Vel. Lašče. 78

Lepega sivega bika 16 mesecev starega, ima naprodaj Franc Pozelnik, Škerlevica pri Orte eku. 79

Zamenjamo plem. mrjaščka nemške pasme, 8 mes. starega za približno enako starega mrjaščka čisto krvne Mayerjeve ali Hoescheve pasme, ali mrjaščka teh vrst tudi kupimo ali zamenjamo za svinjico. **Bika plemenjaka pincgavske pasme** kupimo ali pa zamenjamo 14 mesecev starega plemenjaka te pasme. Ravnateljstvo graščine Križ pri Kamniku. 80

Vagon sladke repe proda Ant. Štrukelj na Trati, p. St. Vid pri Ljubljani. Cena po dogovoru. Tudi jo postavim na kolodvor Vižmarje. 81

Dražba plemenske živine.

Na deželnem posestvu v Mali loki, postaja Velika Loka, se bo prodalo dražbenim potom **10 krav simodolske pasme, bik in nekaj mlade živine,** v soboto dne 22. marca t. l.

Dražba se prične točno ob ob 11. uri dopoldne. (44)

Ljubljana, dne 11. marca 1919.

Poverjenišтво za kmetijstvo.

Vabilo

na

redni občni zbor

Kmečke gospodarske zadruge

v Zgornji Šiški

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 6. aprila 1919

ob treh popoldne

v hiši štev. 29. v Zgornji Šiški,

pri g. Andrej Perko - tu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računov za leto 1918
3. Volitev nadzorstva.
4. Slučajnosti. (43)

Zgornja Šiška, dne 6. marca 1919.

Načelstvo.

Razglas.

Jugoslovanska tovarna za milo
v Spodnji Šiški

ima večjo zalogo milnega blaga. To blago se bo oddajalo poslej franko tovarna po naslednjih temeljnih, oziroma nadrobnih cenah:

komad po:	
20% pralno milo v kosih po 100 g	— K —40.
30% „ „ „ „ „ 100 „	— K —60.
30% „ „ „ „ „ 200 „	— K 1-20.
30-40% toilet. „ „ „ „ „ 100 „	— K 2-50.
66% milo za britje „ „ „ „ „ 50 „	— K 2-.
100% milni praš. „ „ „ „ „ 1 kg	— K 2-50.

Pri naročbah istega milnega blaga v celih zabojih se dovoljuje **znaten popust** in se v tem slučaju oddajajo milni izdelki franko tovarna po naslednjih cenah:

komad po:	
20% pralno milo v kosih po 100 g	— K —30.
30% „ „ „ „ „ 100 „	— K —45.
30% „ „ „ „ „ 200 „	— K —90.
30-40% toilet. „ „ „ „ „ 100 „	— K 1-80.
66% milo za britje „ „ „ „ „ 50 „	— K 1-40.
100% „ „ „ „ „ 1 kg	— K 2-.

Blago se mora plačati naprej, ker se sicer razpošilja le proti povzetju.

Naročila je nasloviti na

Jugoslovansko tovarno za milo
v Spod. Šiški pri Ljubljani.

V Ljubljani, dne 20. januarja 1919. (25)

Poverjenik za javna dela in obrt:

Inž. V. Remec s. r.

Novodobne škropilnice v zatiranje bolezni in škodljivcev na trtah, sadnih drevesih in drugih rastlinah.

- Škropilnice proti peronospori,
- žveplalnice,
- škropilnice za razpršenje apnenega beleža. (12)
- škropilnice v svrhu razkuževanja,
- škropilnice za žvepleni ogljik

izdeluje in razpošilja najstarejša, l. 1882. ustanovljena

specialna tvornica za vinogradniško orodje, kletarske stroje in kovinske izdelke

Franc Nechvíle

Dunaj, (Wien), Margaretenstrasse 98 Kl.

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 8. ::

je imela koncem l. 1918 vlog . **K 80,000.000.—**, rezervnega zaklada „ **2,500.000.—**,

Sprejema vloge vsak delavnik, večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je puplarno varna. (1)

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obilgatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

Kmetovalci!

Skrbite za kar največje razširjenje „Kmetovalca“!

Stremite za tem, da se ga lahko čita v vseh gostilnah in javnih prostorih. 22.000 nas je že v Kmet. družbi, pa bi nas bilo lahko še enkrat več. Čim več nas bo, več bomo dosegli!